

Prin BCR, accesul la Fonduri Europene este acum mai simplu.

www.bcr.ro

EDIȚIE SPECIALĂ

ZIARUL FINANCIAR

EDITAT DE MEDIAFAX GROUP

MARTI, 7 IULIE 2015

WWW.ZF.RO; ZF@ZF.RO; TEL.: 0318.256.288

10 ANI cu LEUL GREU

Ce am câștigat, ce am pierdut

La aniversarea a 10 ani de la lansarea Leului Greu, Ziarul Financiar încearcă să vadă prin 50 de indicatori economici ce s-a întâmplat în România în această perioadă, una dintre cele mai tumultuoase, în care am trecut în doar câțiva ani de la boom neașteptat la o prăbușire scump plătită.

Am câștigat o economie, dar am pierdut o populație, iar prețul libertății este pe credit

CRISTIAN HOSTIUC - DIRECTORUL EDITORIAL AL ZF

Introducerea leului greu, în 2005, reprezintă al treilea cel mai important eveniment din istoria României de după 1989, imediat după intrarea în NATO și în Uniunea Europeană.

Tăierea a patru zerouri din coada leului a însemnat practic întoarcerea unei pagini inflaționiste din istoria României, care a mâncat economia și a pus chiar în discuție despărțirea de comunism și tot ce a reprezentat el din punct de vedere economic.

Din 1990 până în 2005, România a trăit pe inflație și pe deprecierea monedei naționale, supape care au permis supraviețuirea țării în condițiile prăbușirii economice de după 1990.

După 2005, când inflația a trecut la un nivel de o singură cifră pe an, economia și-a revenit mai consistent, iar PIB-ul s-a dublat în condițiile în care salariul mediu a crescut de trei ori. Din păcate, evoluția economiei nu a fost uniformă la nivel de ramuri industriale sau la nivel de zone din țară.

Bucureștiul, Clujul, Timișoara, Brașovul, Sibiu, Iașiul, Ploiești sunt marii câștigători ai ultimului deceniu, rezistând cel mai bine în criza care a lovit România din 2009 încoace.

Consumul a crescut spectaculos, fiind susținut de salarii mai mari și de posibilitatea de a lua credite de la bancă doar cu buletinul. Dacă numărul de angajați a rămas constant într-un deceniu, la 4,5 milioane, numărul de supermarketuri și hipermarketuri a crescut de la 181 la 1.500. La polul opus, numărul elevilor care au intrat la examenul de bacalaureat a scăzut cu 40%, iar numărul celor care l-au promovat a scăzut cu încă 40%.

În zece ani de leu greu, România a câștigat enorm în productivitate, dar a pierdut din populație 1,5 milioane de locuitori. În timp ce consumul de lactate și carne a stagnat, numărul de farmacii aproape că s-a dublat, iar numărul de spitale private a crescut de la 11 la 161.

Pentru că economia nu a crescut uniform, discrepanțele salariale s-au accentuat, atât din punctul de vedere al zonelor din țară, cât și din punctul de vedere al domeniilor de activitate. Dacă la începutul anilor 2000 industria minieră și cea siderurgică erau în top ca salarii, acum IT-ul este marele câștigător.

Libertatea câștigată prin apartenența la NATO și la Uniunea Europeană s-a văzut cel mai bine în ultimul deceniu, când numărul românilor care au plecat în vacanță în străinătate a crescut de la 7 milioane la 13 milioane pe an. Numărul de decolări și aterizări (mişcări de aeronave) pe aeroportul Otopeni a crescut de la 53.000 în 2005 la 97.000 în prezent.

În zece ani de leu greu România a bifat mai multe lucruri pozitive decât negative, spre deosebire de cei 15 ani imediat după Revoluție. Am câștigat o economie mai bună și mai performantă, dar am pierdut o populație. Am câștigat o piață de consum, dar fiecare are un coș diferit. Am câștigat o industrie auto și de IT, însă am pierdut capacități siderurgice și metalurgice. Am câștigat mai mulți bani, dar prețul apartamentelor și al utilităților a crescut mult mai mult. Mulți români trăiesc mai bine, au o casă, au o mașină, pot călători când vor, dar sunt mai îndatorați. Până la urmă totul se plătește. Întrebarea este dacă ar fi putut să fie altfel, dacă România ar fi putut să crească mult mai bine și mai susținut fără ca extremele să se accentueze, iar contrastele economice să fie atât de evidente. După zece ani de leu greu, senzația este că am fi putut să facem mai mult din punct de vedere economic la resursele financiare de care am avut parte.

Moneda națională a pierdut **22%** în ultimii ani față de euro, ajungând la 4,4735lei/euro față de 3,6 lei/euro când s-a lansat leul greu.

Pe de altă parte, **dolarul** a crescut cu **56%** față de leu în zece ani.

Inflația a fost de **60%** în aceeași perioadă.

În 2005 **inflația anuală** era de **9%**, iar acum a ajuns la **0,83%** pe an (în 2014).

Dobânda de referință a Băncii Naționale a scăzut de la 12,5% la **1,75%**.

Produsul Intern Brut (PIB) s-a dublat în zece ani, ajungând la **160 mld. euro**.

În același timp, **datoria externă** s-a triplat, de la 30 mld. euro la **90 mld. euro**.

Dobânzile medii la depozitele în lei au scăzut de la 7,5% la **1,3%** pe an, în timp ce **dobânzile la credite** au scăzut de la 22,7% la **5,7%** în medie.

Numerarul din circulație s-a triplat într-un deceniu, România rămânând o țară a **cash-ului**, mai ales de când a venit criza.

Bursa, care ar fi trebuit să preia o parte din rolul de finanțare a economiei, a crescut la nivelul capitalizării de **numai trei ori**.

Activele bancare au crescut de trei ori. După un salt spectaculos până în 2012, **activele bancare au început să scadă** ca efect al curățării de credite neperformante.

Prețul apartamentelor a înregistrat o **triplare a valorii** între 2005 și 2008, după care valoarea a început să scadă ca efect al crizei.

Numărul de malluri deschise în București s-a triplat în zece ani, iar **numărul de magazine din comerțul modern** a crescut de la 181 la nu mai puțin de **1.500**.

Consumul mediu anual de lactate a stagnat, în timp ce **consumul mediu de carne** a scăzut în zece ani.

Cheltuielile lunare ale unei gospodării au crescut de **două ori și jumătate** într-un deceniu.

Producția și exporturile de autovehicule au înregistrat o creștere spectaculoasă, de **trei ori** într-un deceniu.

Salariul mediu s-a **triplat** între 2005 și 2014, în timp ce salariul mediu din IT a crescut de patru ori.

Valoarea unui **tichet de masă** a crescut cu numai **20%**.

Cifra de afaceri a tuturor companiilor din România s-a dublat.

Populația României a scăzut de la 21,4 milioane la **19,9 milioane**. Bucureștiul a câștigat 50.000 de locuitori, la fel ca Iașiul. La polul opus, județul Teleorman a pierdut 50.000 de locuitori.

Numărul de nou-născuți a scăzut de la 221.000 la 197.000, în timp ce numărul **căsătoriilor** s-a redus de la 141.000 la **115.000**.

Divorțurile au scăzut de la 33.000 la **25.000**.

Numărul de angajați a rămas constant, la 4,5 milioane, în timp ce **numărul de pensionari** a scăzut de la 6,1 milioane la **5,3 milioane**.

Numărul de farmacii private a crescut cu **80%** într-un deceniu, în timp ce numărul de absolvenți de bacalaureat a scăzut cu 40%.

Numărul de spitale private a crescut de la 11 la **161** de unități.

Exporturile au crescut de **două ori și jumătate** într-un deceniu, în timp ce rezervele valutare s-au dublat.

Prețul unei doze de Coca-Cola a crescut cu **74%**, în timp ce prețul unui Big Mac a avansat de la 6,7 lei la 8,7 lei.

Numărul de hoteluri a crescut de la 4.000 la **6.000**, în timp ce numărul de turiști străini care au venit în România a crescut de la 5,8 la 8,8 milioane.

Consumul de bere a ajuns sub nivelul din 2005, fiecare român consumând în medie **71 de litri** de bere pe an.

Dacia a devenit **cea mai mare companie** din România după cifra de afaceri, majorându-și de peste patru ori cifra de afaceri în ultimul deceniu.

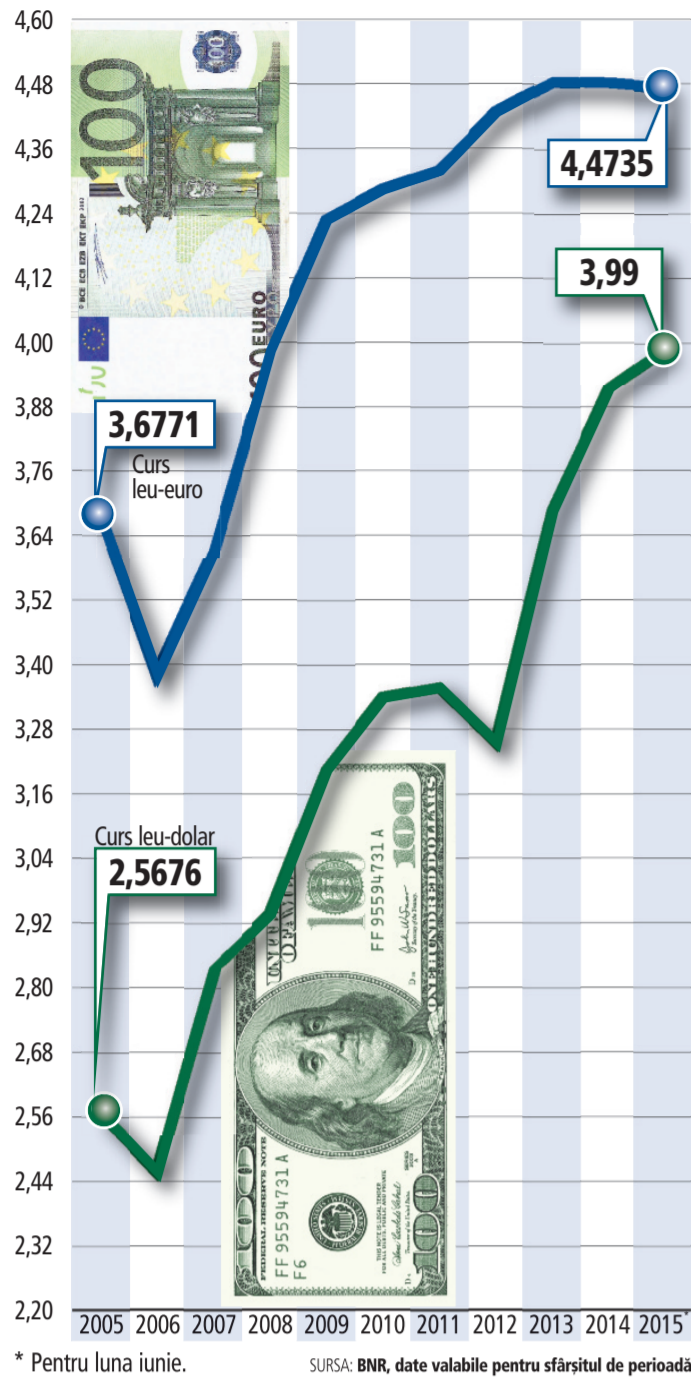
România continuă să fie pe harta europeană a vinului și viei, cu o producție de **4-5 milioane de hectolitri** de vin.

Numărul de companii din România a crescut de la 532.000 la **640.000** în ultimul deceniu, în timp ce numărul societăților cu capital străin aproape că s-a dublat.

Alimentele continuă să rămână la o pondere de **36%** din totalul cheltuielilor unei gospodării.

Evoluția cursului de schimb leu-euro, leu-dolar

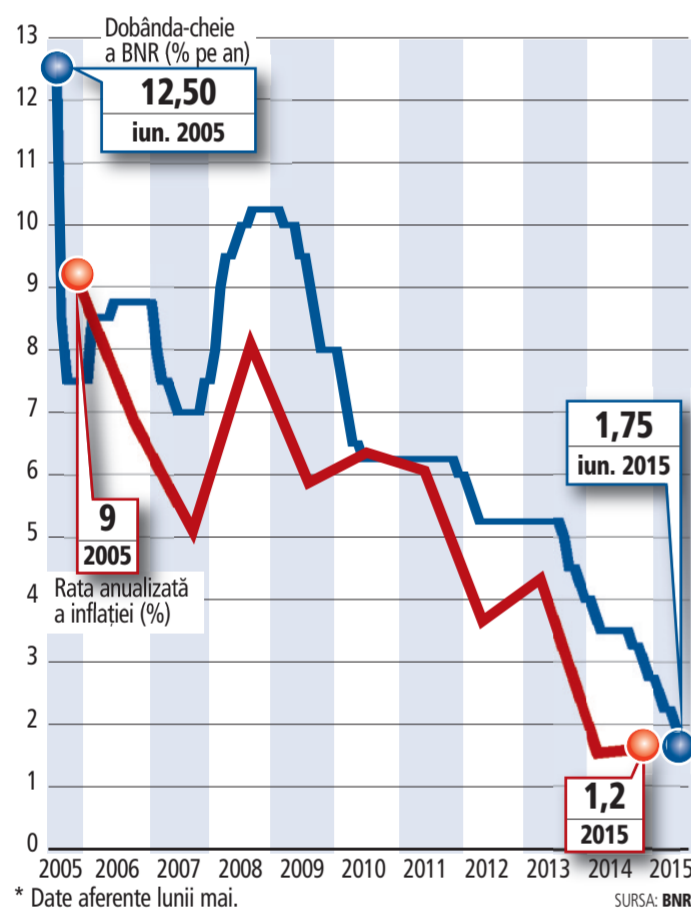

* Pentru luna iunie. Sursa: BNR, date valabile pentru sfârșitul de perioadă

Euro s-a apreciat în fața leului cu 22% în ultimul deceniu, de la 3,6 lei la 4,4 lei, însă presiunea pe moneda națională a devenit mai vizibilă la începutul crizei, când euro a trecut pragul de 4 lei și nu a mai revenit de atunci sub acest nivel.

Moneda americană a câștigat 56% în ultimii zece ani în fața leului, iar în acest interval de timp a trecut prin trei schimbări ale prefixului: de la 2,5 lei în 2006 la 3,7 lei în 2014, iar anul acesta moneda a trecut de 4 lei.

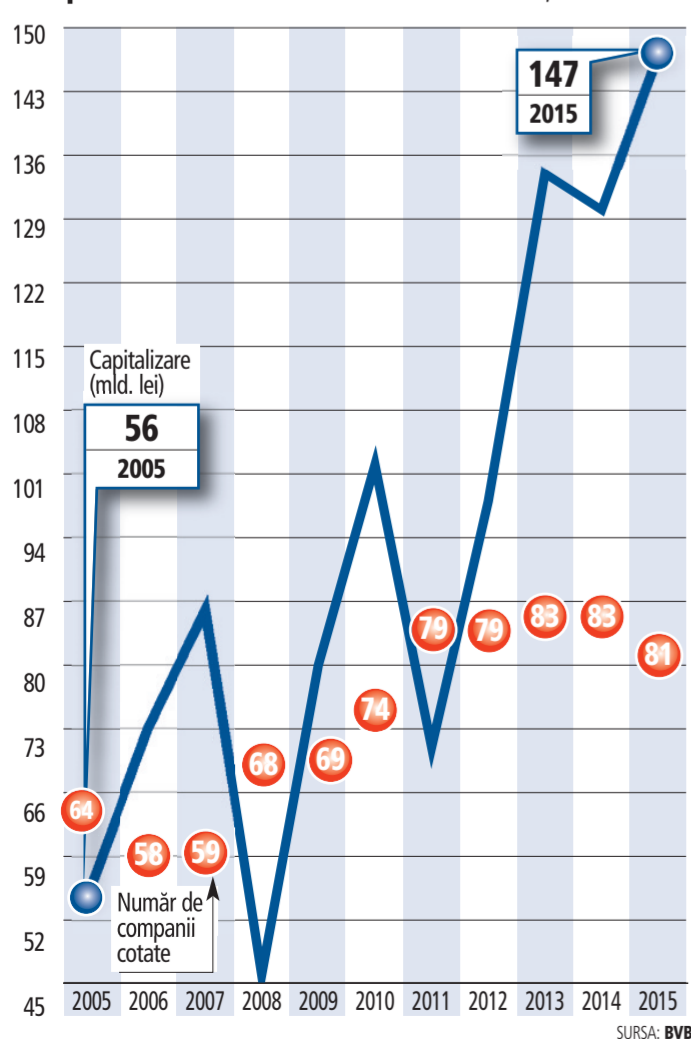
Evoluția dobânzii-cheie a BNR și a inflației (% pe an)

* Date aferente lunii mai. Sursa: BNR

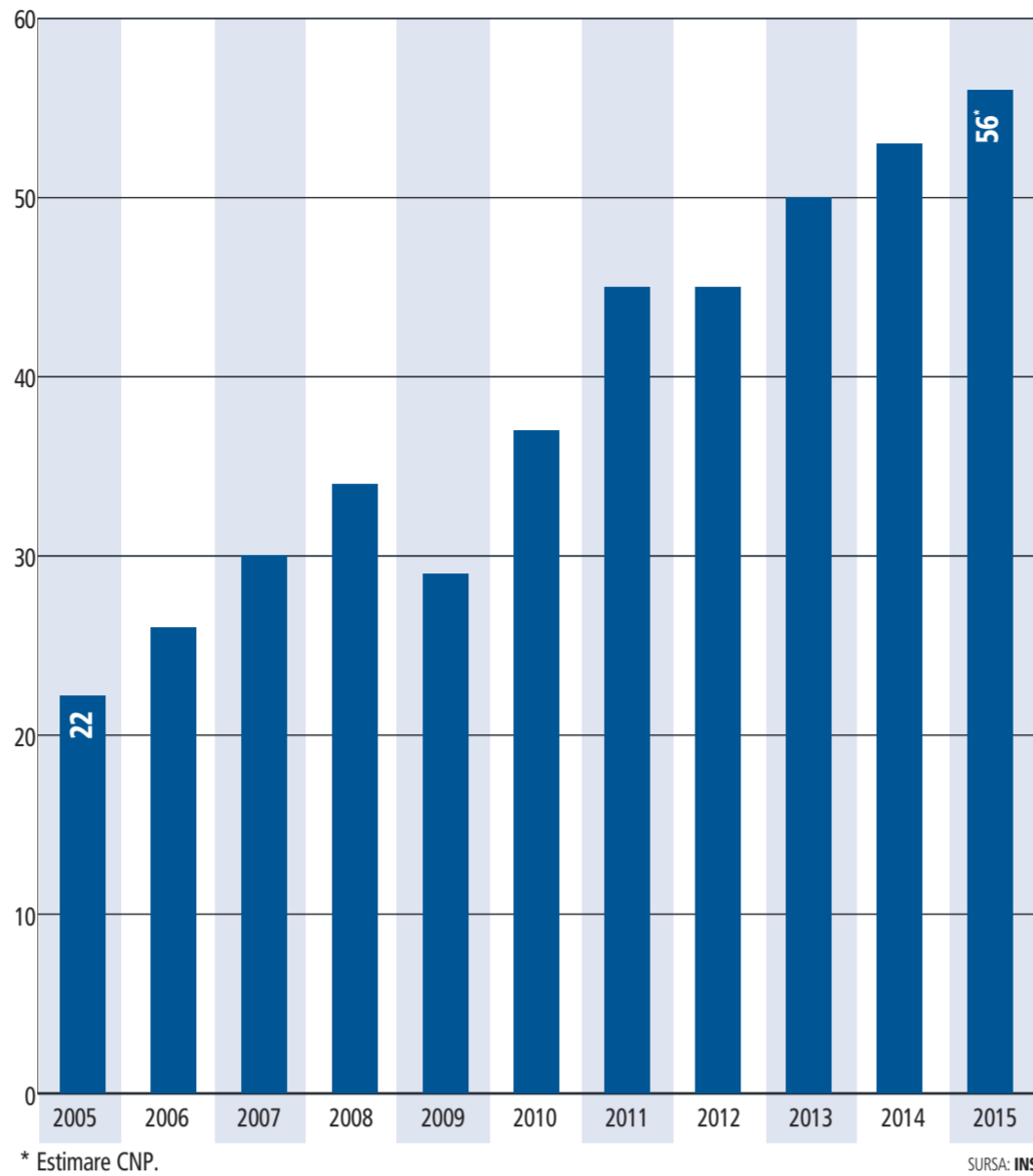
Dobânda de politică monetară a BNR a scăzut de la 12,5% în iulie 2005 la un minim istoric de 1,75% pe an în prezent, dinamică influențată de scăderea puternică a inflației. Unii analiști se așteaptă ca dobânda-cheie să rămână neschimbată până în primul trimestru din 2017, în timp ce alții spun că aceasta ar putea fi majorată chiar din 2016. Începând cu 2005, inflația a intrat pe teritoriul cu o singură cifră, pe care a rămas până în prezent. În 2014, rata anuală a inflației a fost de 1,1%.

Evoluția capitalizării bursiere și a numărului de companii cotate la Bursa de Valori București

În 2005, un număr de 64 de companii cotate pe bursa de la București aveau o capitalizare bursieră de circa 56 de miliarde de lei. În prezent, numărul companiilor cotate este de 81, cu o capitalizare bursieră de trei ori mai mare.

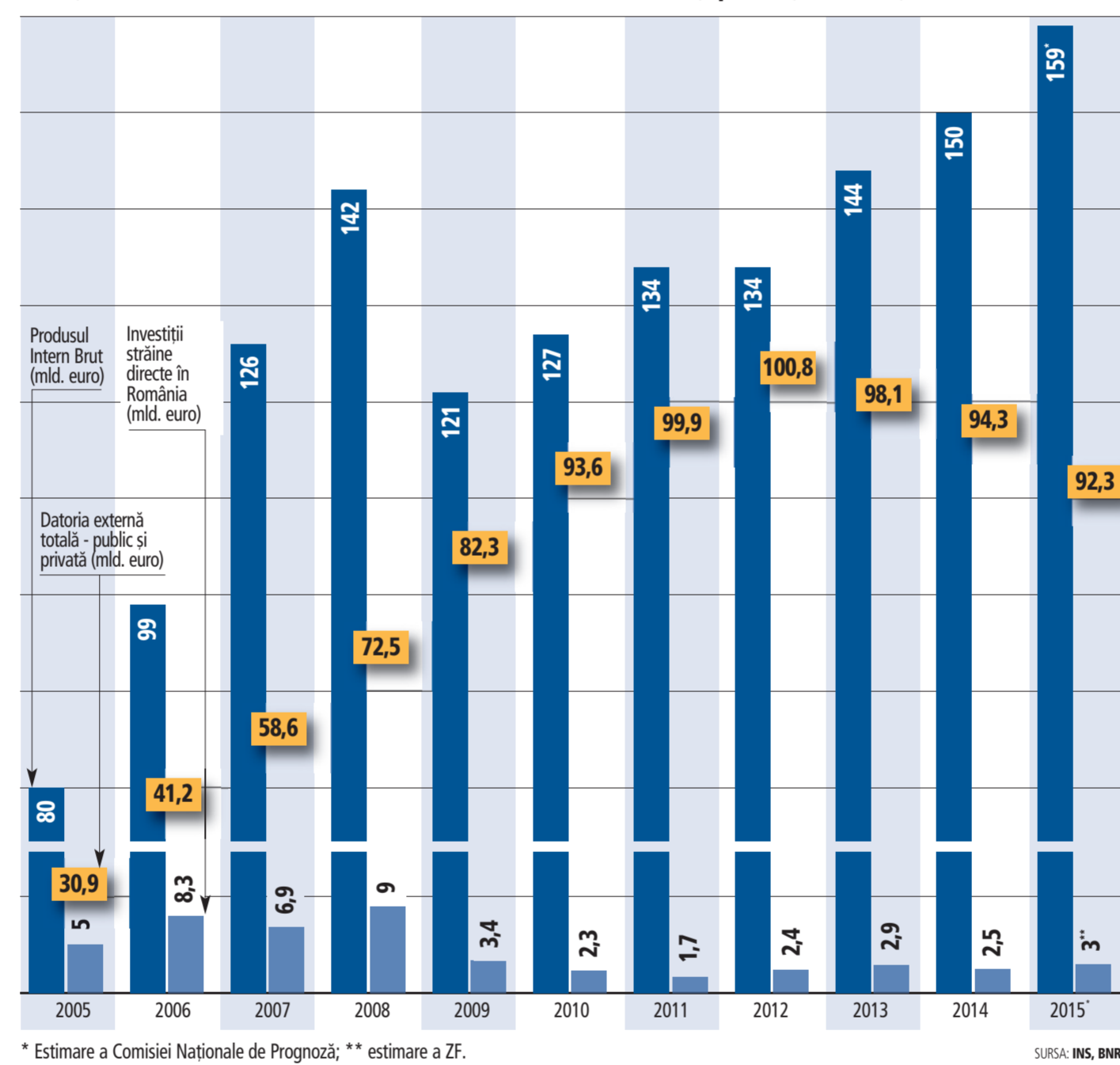
Evoluția exporturilor în ultimii zece ani (mld. euro)

* Estimare CNP. Sursa: INS

Exporturile României au crescut de peste două ori în ultimii zece ani, de la 22 mld. euro în 2005 până la 53 mld. euro la finele anului trecut. Germania a devenit principala destinație de export, urmată de Italia și Franța.

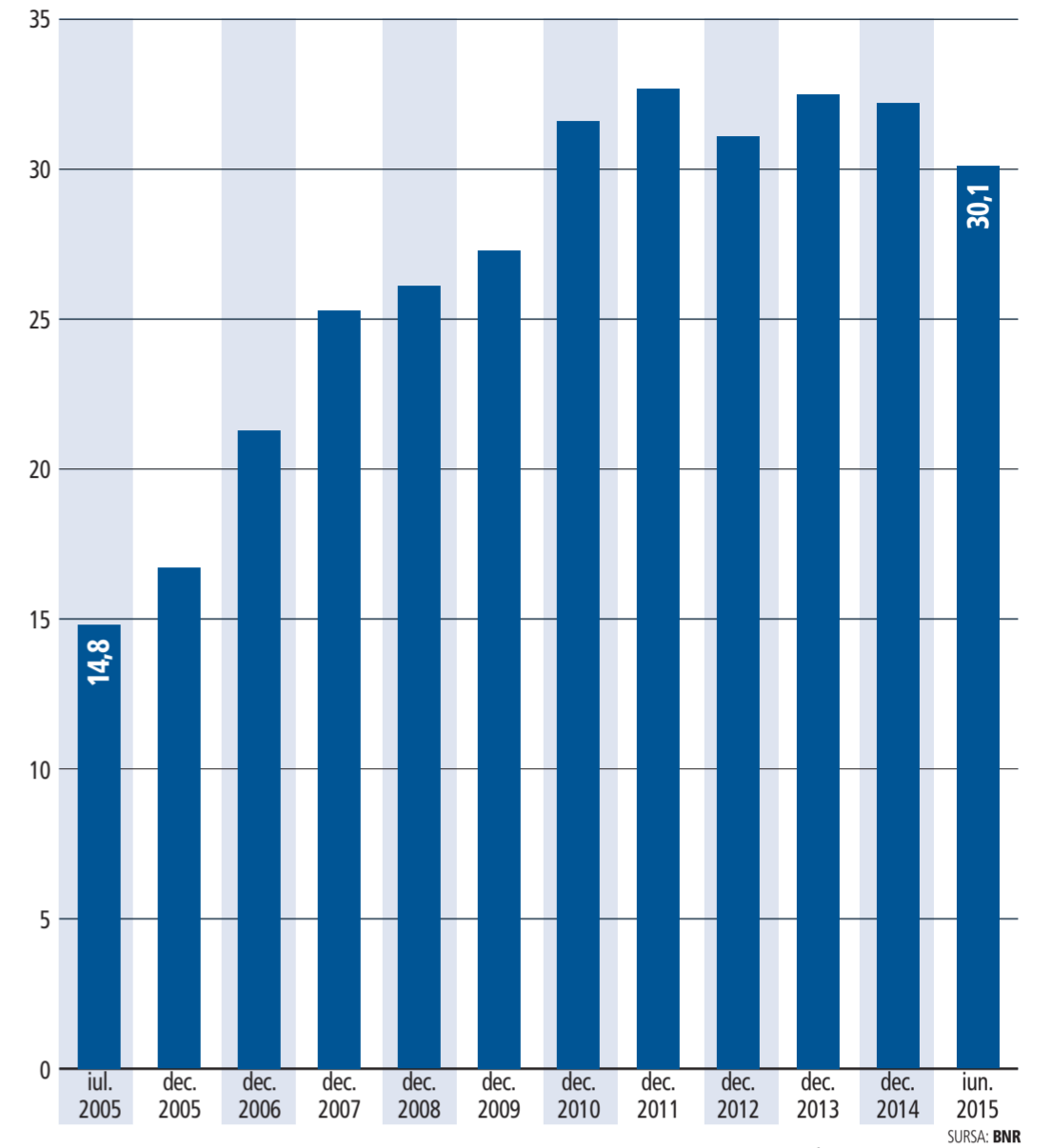
Evoluția Produsului Intern Brut (PIB), a datoriei externe totale (stat și privat) și a investițiilor străine directe

* Estimare a Comisiei Naționale de Prognoză; ** estimare a ZF. Sursa: INS, BNR

PIB-ul României era de 80 mld. euro în urmă cu zece ani, iar în prezent ajunge la circa 150 mld. euro. Economia a fost pe o pantă ascendentă până în anul 2009 când trendul a fost stopat de criză. Pentru anul viitor, estimarea este că economia României va ajunge la 159 mld. euro. Investițiile străine directe în România au scăzut cu jumătate în ultimii zece ani, la aproximativ 2,5 mld. euro anul trecut. Olanda, Austria și Germania au rămas în ultimii ani pe podiumul țărilor care au atras cele mai multe ISD în România, cu o pondere cumulată de aproximativ 50% din soldul total.

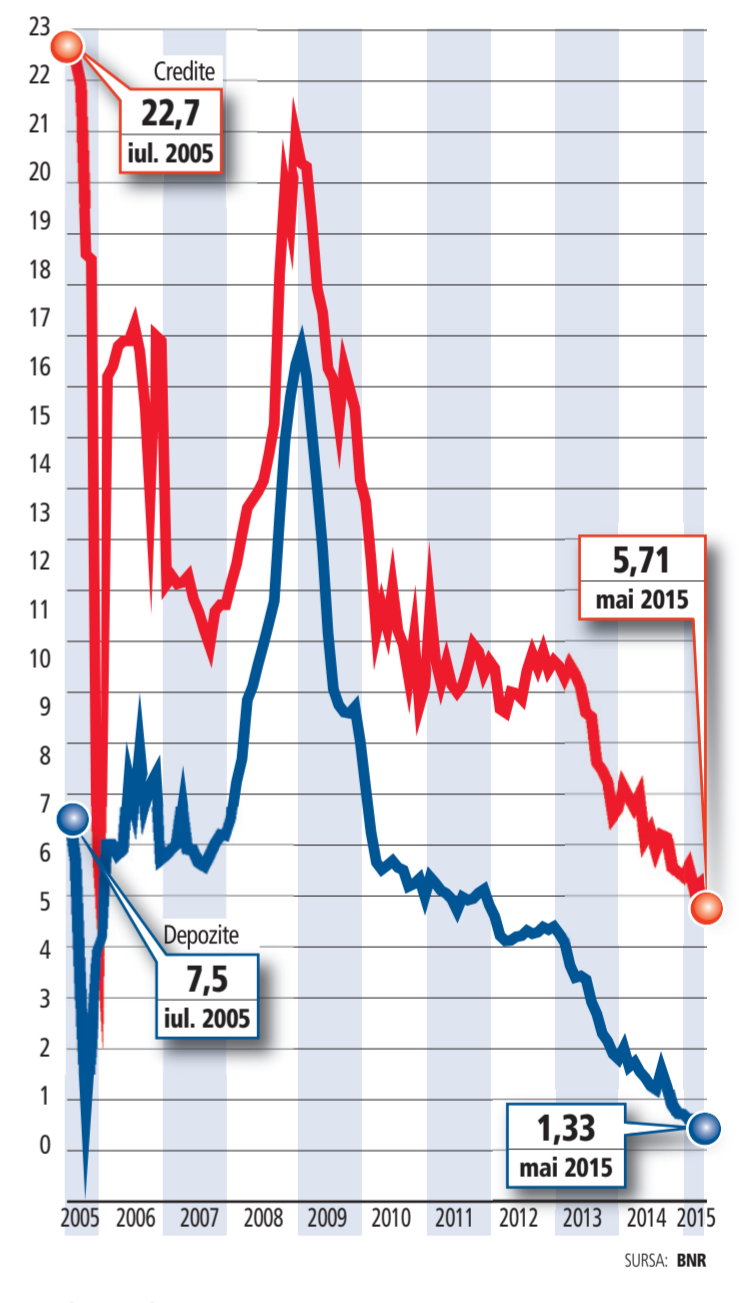
Evoluția rezervelor valutare ale BNR în ultimul deceniu (mld. euro)

Sursa: BNR

Rezervele valutare ale BNR s-au dublat în ultimii zece ani, de la 15 mld. euro la 30 mld. euro. În anii de criză, evoluția a fost influențată de împrumutul primit de la FMI care a fost ulterior rambursat în mare parte. România mai are de plătit 1 mld. euro, ultima plată urmând să fie făcută în 2016.

Evoluția dobânzilor la depozite și la creditele în lei în ultimii zece ani (% pe an)

Sursa: BNR

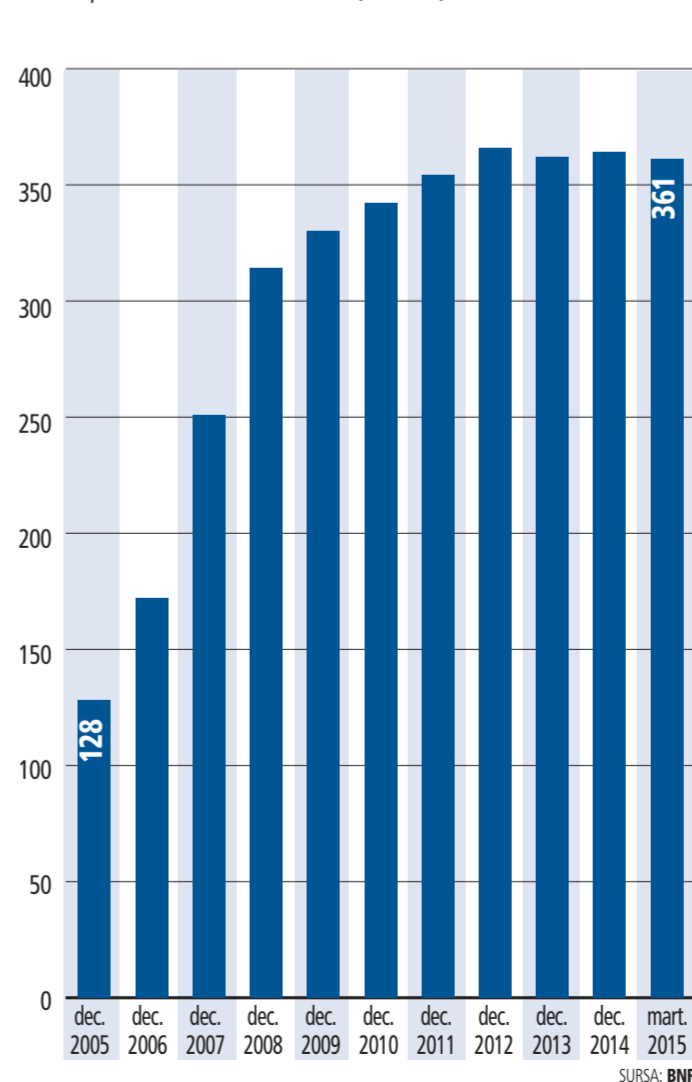
Bonificațiile oferite de bancheri pentru depozitele noi în lei au scăzut de la 7,5% în iulie 2005 la minimul istoric de 1,3% în prezent, în condițiile în care în perioada de criză atingeau și două cifre. Pe de altă parte, dobânzile la creditele noi în lei au scăzut de patru ori în ultimul deceniu până la minimul de 5,7% pe an. În criză, nivelul acestora sărea de 20%.

Evoluția numerarului în circulație (mld. lei)

Numerarul aflat în circulație, care contribuie în mod direct la dezvoltarea economiei subterane, a crescut de patru ori în ultimii zece ani, la aproximativ 42 miliarde de lei. Cash-ul din economie a crescut accelerat între 2004 și 2007, perioada de boom a creditării.

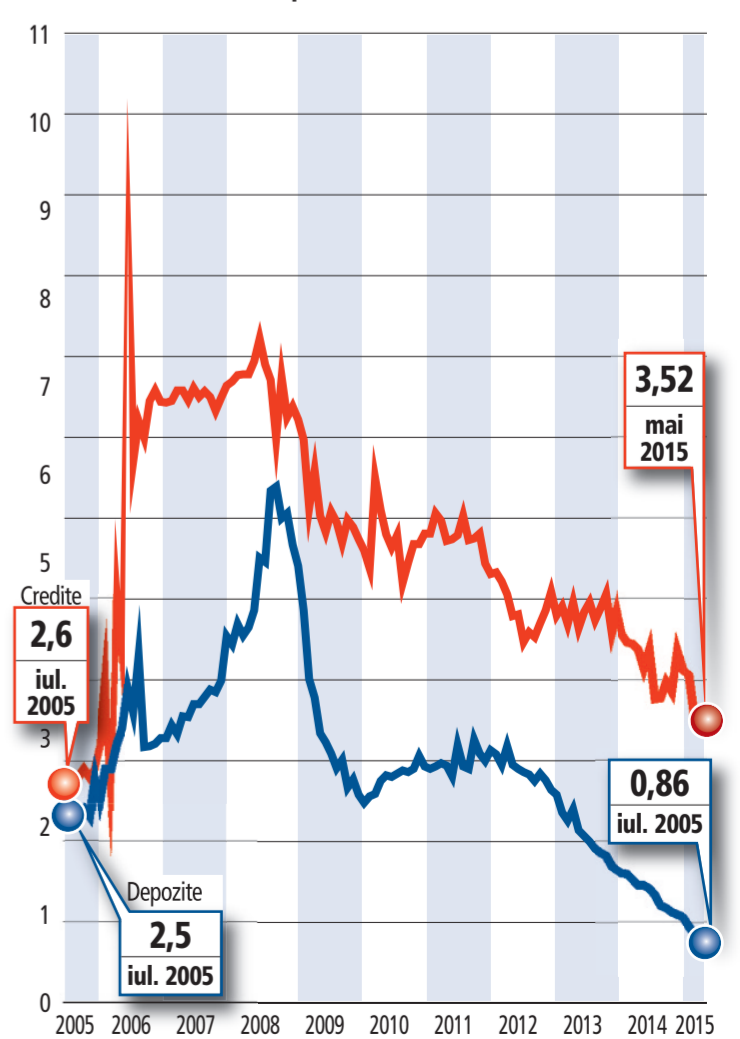
Evoluția activelor bancare (mld. lei)

Sursa: BNR

Activele bancare ale celor 40 de institutii de credit care activează pe piață în 2005 însumau circa 128 miliarde de lei, însă în prezent activele ajung la aproximativ 361 mld. lei. Clasamentul băncilor în funcție de active a trecut prin schimbări în ultimul deceniu, însă numărul băncilor a rămas tot de 40.

Evoluția dobânzilor la depozitele și creditele în euro în ultimii zece ani (% pe an)

Sursa: BNR

Dobânzile la depozitele noi în euro au scăzut de la 2,5% în iulie 2005 la minimul istoric de sub 1% în prezent, în timp ce dobânzile la creditele noi în euro au crescut de la 2,6% pe an la 3,5% pe an în zece ani.

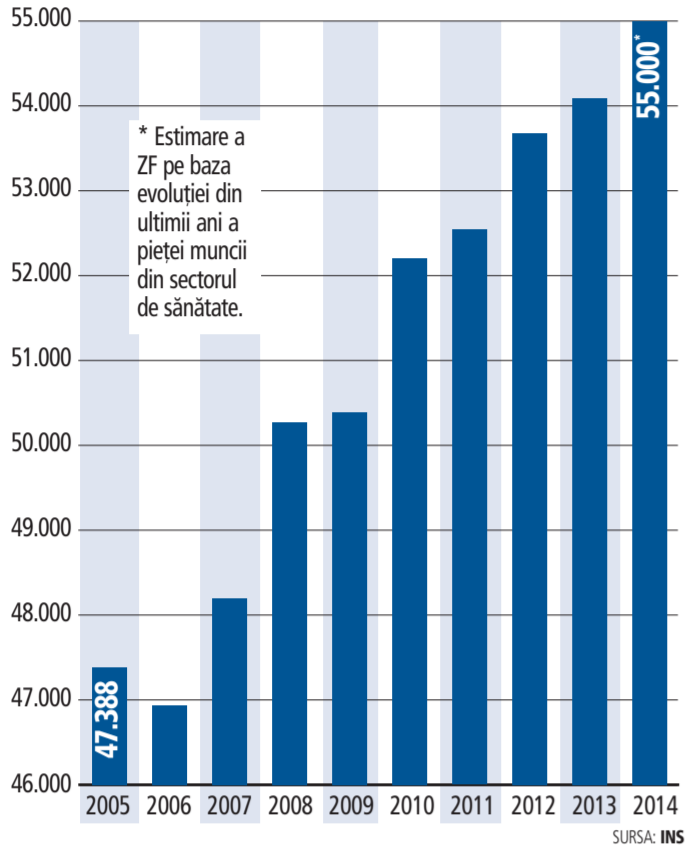

BCR Factoring, un produs cheie pentru dezvoltarea companiei dumneavoastră.

BCR

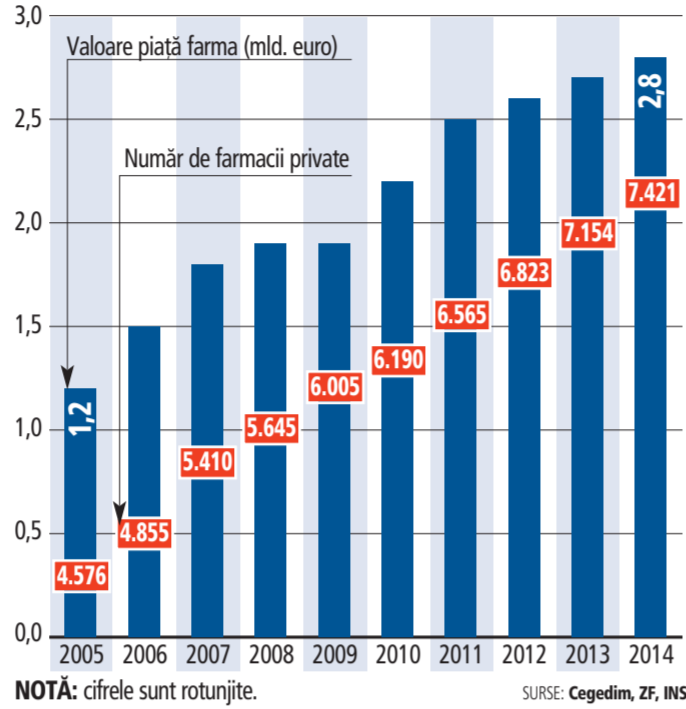
www.bcr.ro

Evoluția numărului de medici din România

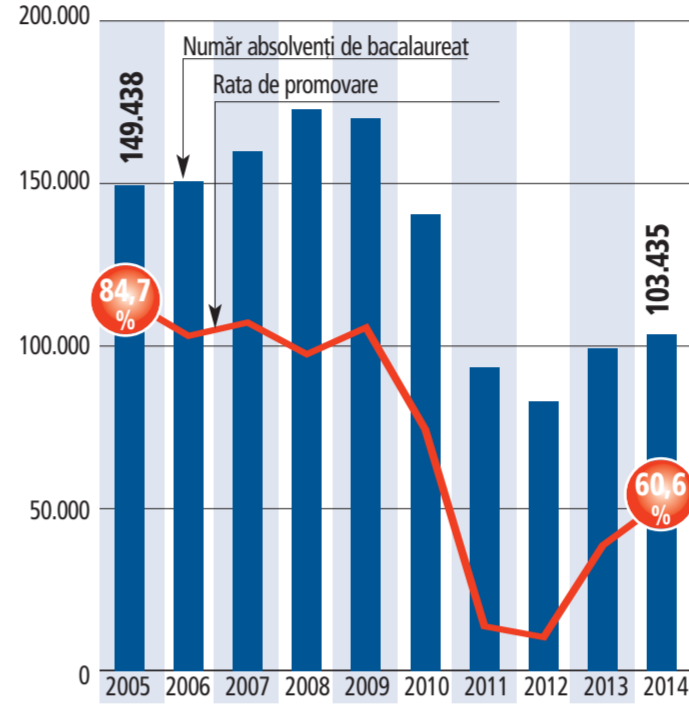
Numărul de medici din România a crescut în ultimul deceniu cu aproximativ 15%, însă absenții de medicină care intră pe piața muncii nu reușesc să acopere necesarul de specialiști de care este nevoie pe plan local. Mulți tineri au ales și încă se gândesc să părăsească România pentru a lucra în sistemele de sănătate din afara țării.

Evoluția pieței farmaceutice și a numărului de farmacii private

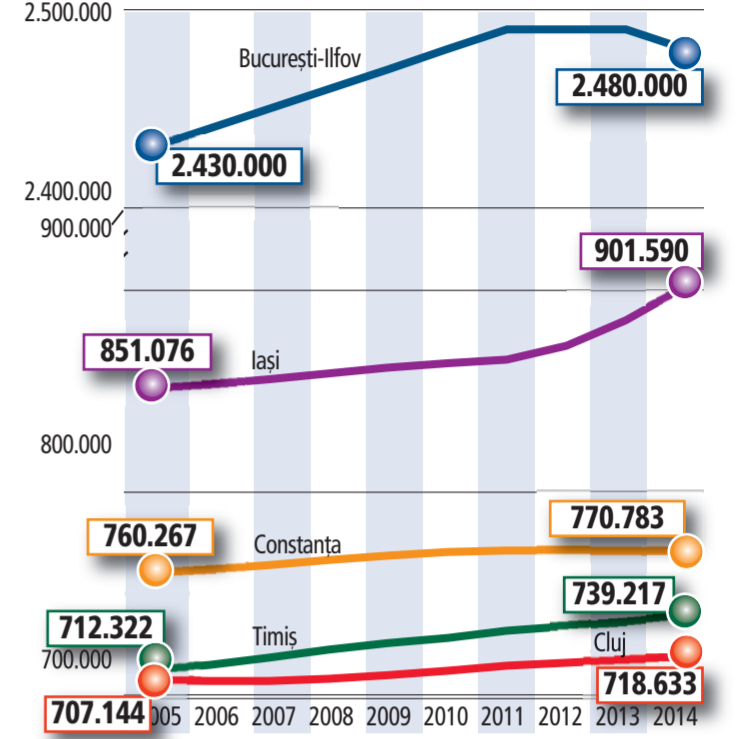
Valoarea pieței de produse farmaceutice (medicamente) de pe plan local s-a dublat în ultimii zece ani, ajungând la aproape 2,8 miliarde de euro în 2014. În același timp, și „pool”-ul de unități farmaceutice private din România a crescut de 1,6 ori, până la mai mult de 7.400 de farmacii.

Evoluția numărului de absolvenți de bacalaureat și a ratei de promovare la examenul de bacalaureat

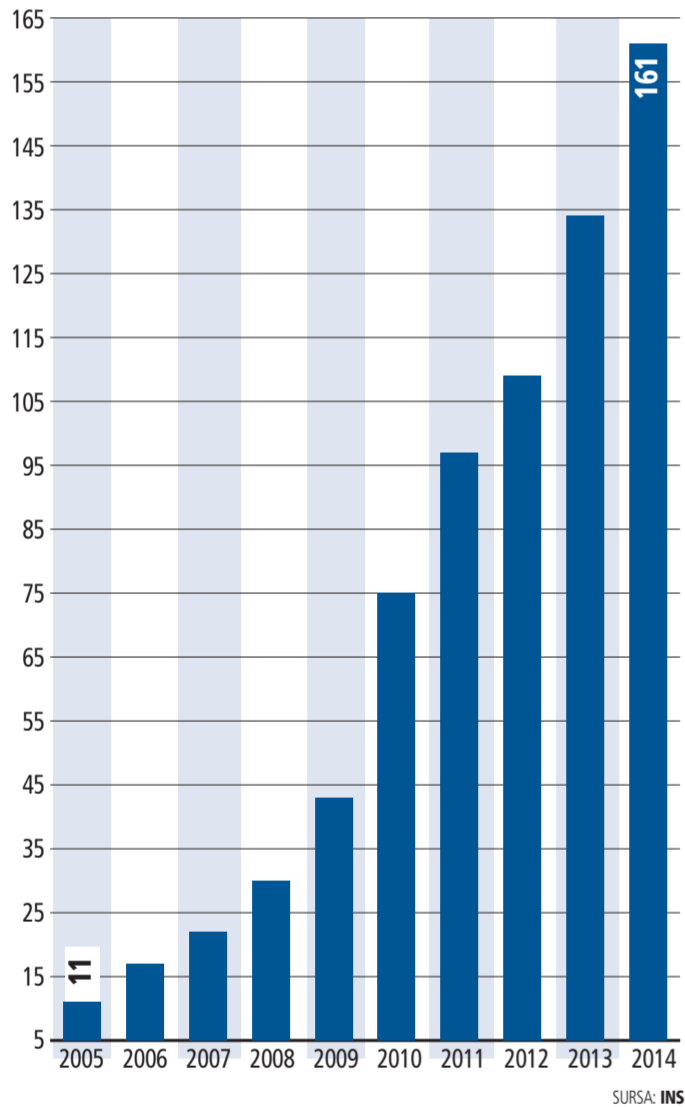
Numărul de liceeni din România care au reușit să promoveze examenul de bacalaureat a scăzut în ultimii zece ani cu peste 30%. Anul trecut, pentru prima dată din 2011 încoace, sistemul de învățământ românesc a reușit să producă un număr de absolvenți de bacalaureat peste pragul de 100.000 de persoane.

Evoluția populației din cele mai mari 5 județe (locuitori)

Deși, per total, populația României a scăzut, în cele mai populate județe din țară și în unele dintre cele mai competitive zone numărul locuitorilor a crescut față de acum un deceniu. Principalul motiv ar putea fi migrația locuitorilor dintr-un județ în altul, în special din cele mai sărace zone în cele mai bogate.

Evoluția numărului de spitale private

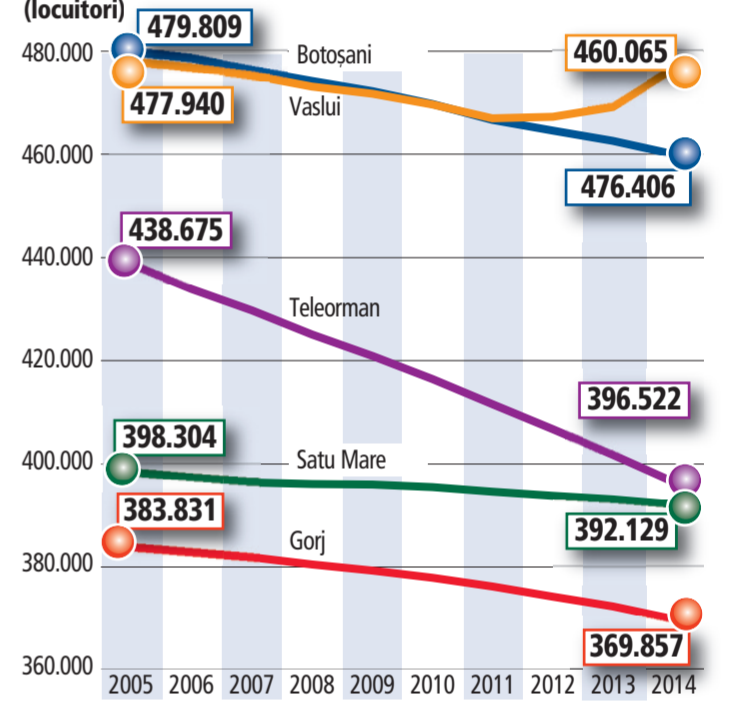

În ultimul deceniu, în România s-au construit 150 de spitale private, piața unităților medicale ajungând la 161 de spitale private. Cea mai mare creștere a avut loc în 2010, când s-au deschis peste 30 de astfel de instituții.

Evoluția populației României (milioane de locuitori)

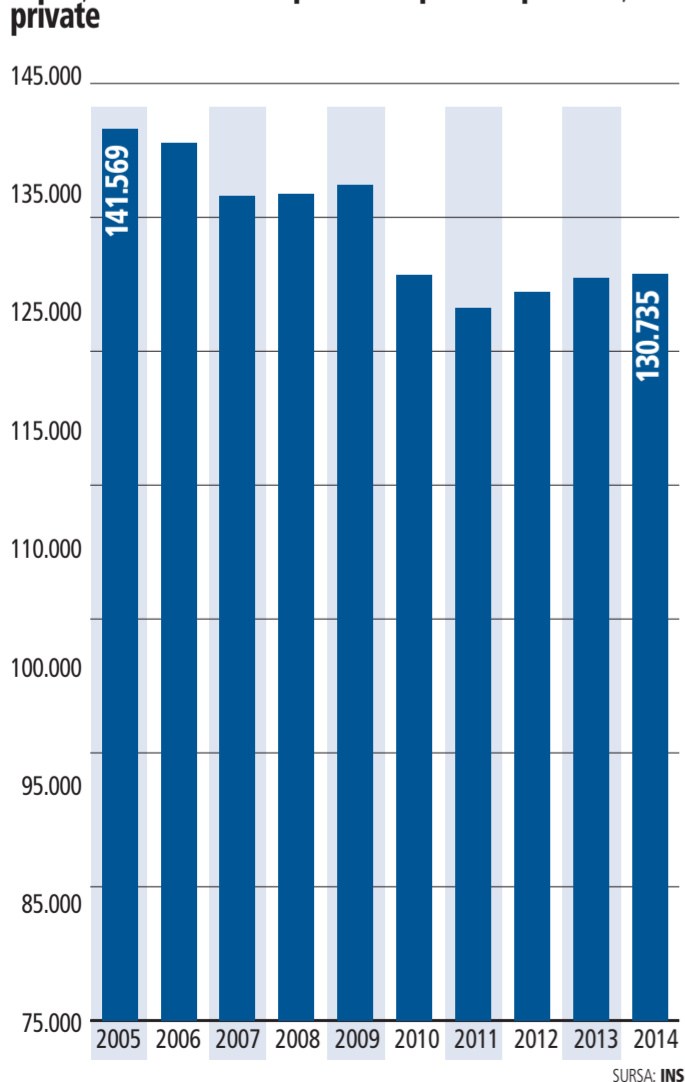

Evoluția populației din 5 județe aflate la extreme (locuitori)

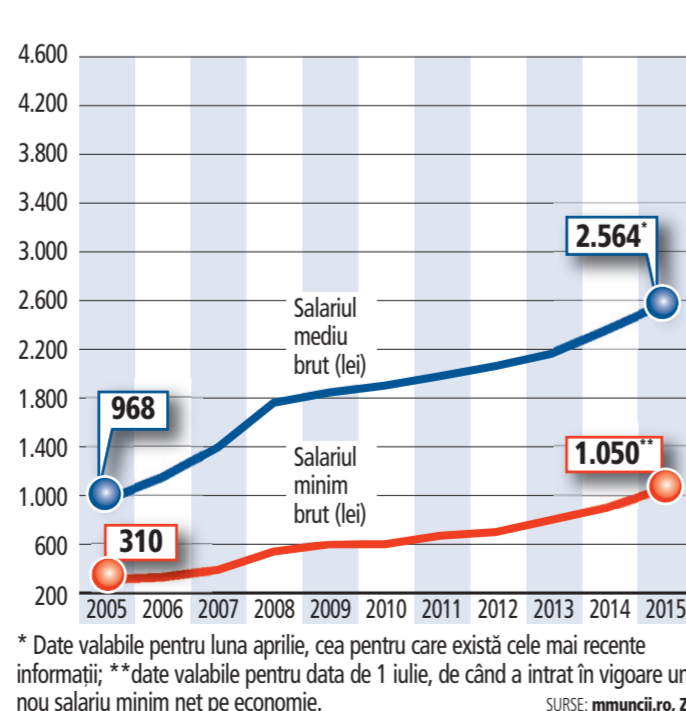
În județele mai sărace, mai puțin competitive, populația a scăzut constant în ultimii zece ani, cel mai puternic declin fiind înregistrat în Botoșani, unde numărul locuitorilor s-a diminuat cu aproape 20.000 persoane. Excepție face însă județul Teleorman.

Evoluția numărului de paturi în spitalele publice și private

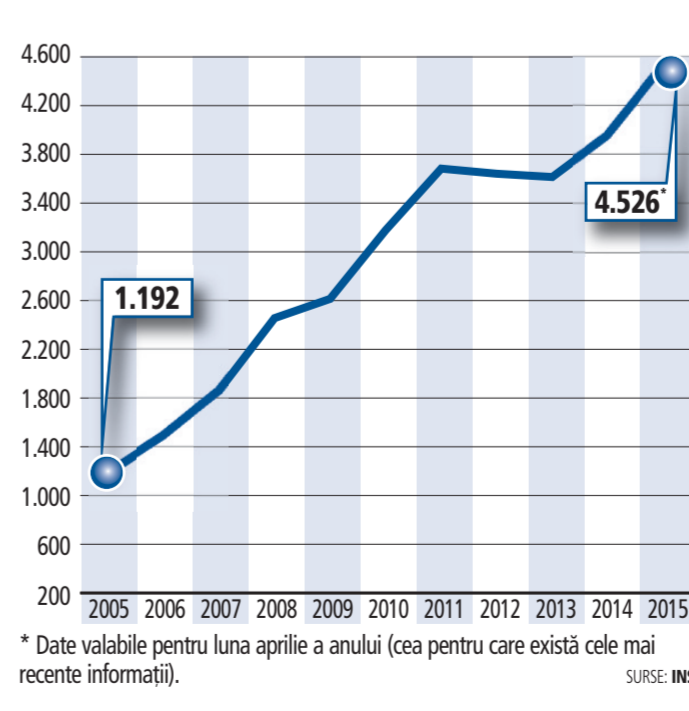
Numărul de paturi din spitalele din România, atât din spitalele publice, dar și din cele private, a scăzut cu peste 7,5% în ultimul deceniu, până la aproape 131.000 de locuri. Totuși, piața începe să își revină după doi ani (2011 și 2012) în care paturile din unitățile medicale au ajuns sub pragul de 130.000.

Evoluția salariului mediu și a celui minim brut (lei)

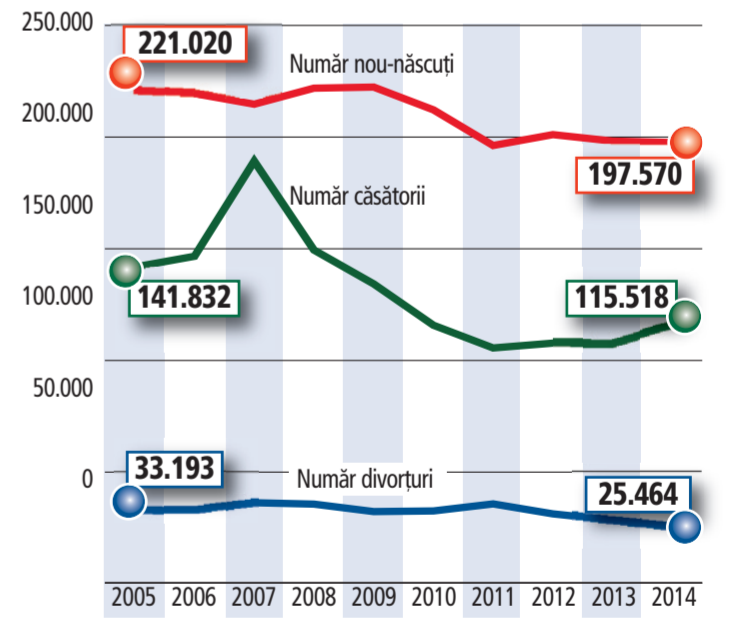
Ațât salariul mediu brut din România, cât și salariul minim brut pe economie au crescut semnificativ în ultimii zece ani, de 2,6 ori, respectiv 3,4 ori. În ciuda acestor evoluții însă, România este departe de ceea ce se întâmplă la nivelul Uniunii Europene, având unele dintre cele mai mici salarii.

Evoluția salariului mediu net din industria IT (lei)

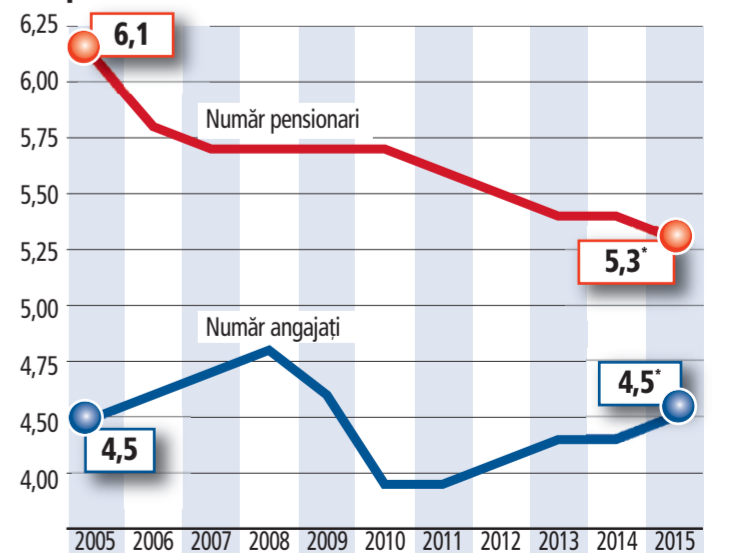
Angajații din industria de IT din România au ajuns să își majoreze salariul de aproape patru ori în ultimul deceniu, de la aproape 1.200 de lei net pe lună, cât era salariul mediu net în IT în anul 2005. Boom-ul salariilor din IT a avut loc în 2008, când companiile de profil din România își plăteau specialiștii cu 32% mai mult ca în anul precedent.

Evoluția numărului de nou-născuți, căsătorii și divorțuri

Românii au ajuns în ultimii zece ani să fie mai puțin interesați de ideea de a forma o familie, numărul căsătoriilor, dar și al nou-născuților scăzând cu peste 18%, respectiv cu mai mult de 10,5%. Singura veste bună a ultimului deceniu la nivel social este evoluția divorțurilor, care au ajuns la un minim istoric în 2014. Acestea au scăzut cu 23% față de 2005, până la aproape 25.500 de pronunțări.

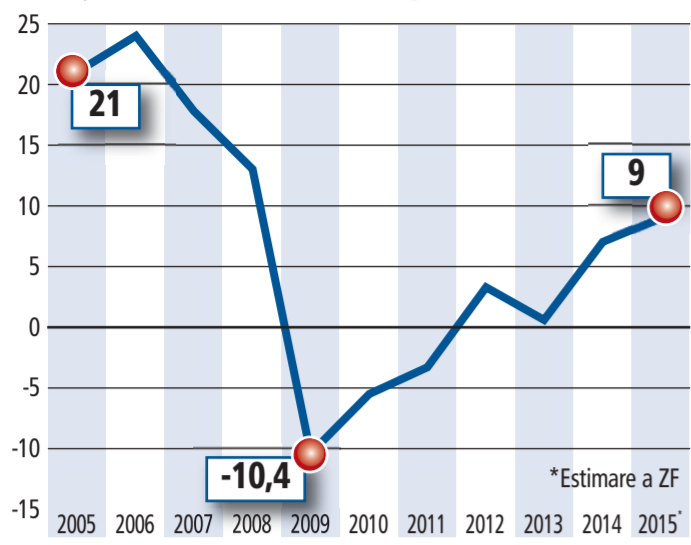
Evoluția numărului de angajați și a numărului de pensionari

În primii trei ani de la instalarea crizei pe plan local (2009-2011) piața muncii a pierdut aproximativ 600.000 de locuri de muncă, numărul salariaților începând să crească ușor abia în 2012. În prezent, numărul de salariați din România a ajuns la nivelul de acum zece ani, însă România are în continuare mai mulți pensionari decât locuitori care „produc”.

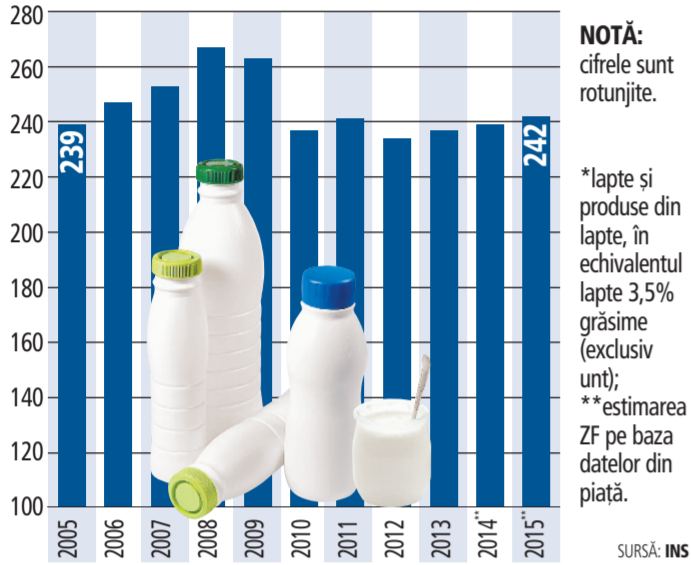

Evoluția consumului (față de anul precedent - %)

Cifra de afaceri a comerțului cu amănuntul cu excepția autovehiculelor și motocicletelor, indicatorul care ne arată „starea” consumului, este departe de vârful înregistrat în urmă cu zece ani. În anii 2005-2006, consumul creștea cu cifre pe care nu o să le mai vedem curând, criza tăind puternic din veniturile românilor și implicit din cheltuielile acestora pe mâncare, electrocasnice, haine sau mobilă. Cea mai mare pondere în consum o au alimentele, băuturile și tutunul.

Consumul mediu anual de lactate (consum per capita - litri)

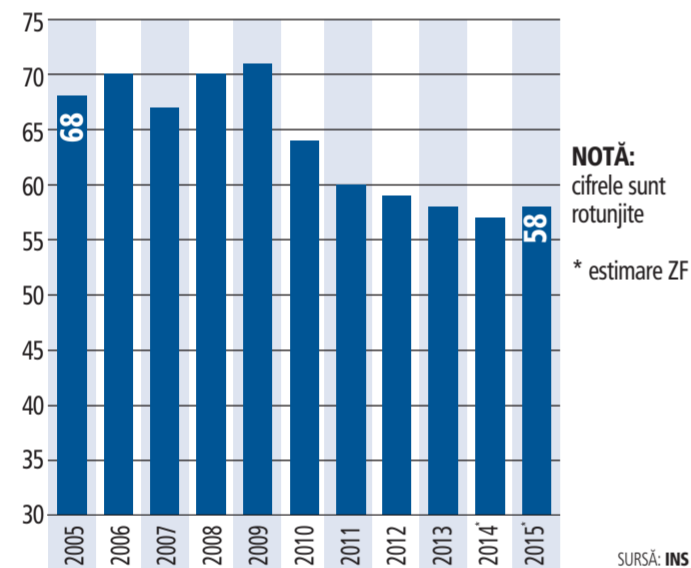

NOTĂ: cifrele sunt rotunjite.

*lapte și produse din lapte, în echivalentul lapte 3,5% grăsime (exclusiv unt);
**estimarea ZF pe baza datelor din piață.

Industria lactatelor a fost puternic afectată de criza economică, astfel că sectorul a pierdut peste 100 de fabrici, în timp ce mai mult de 4.000 de oameni care lucrau în acest domeniu și-au pierdut locurile de muncă. Acest lucru s-a văzut și în evoluția consumului, care a scăzut cu 11% în perioada 2008-2013. Liderul pieței de lactate este Albalact, companie cu acționariat majoritar românesc, urmată de Danone, cel mai mare producător local de iaurturi, și FrieslandCampina, producătorul brandului Napolact. În valoare, piața lactatelor este estimată la circa 1 mld. euro.

Consumul mediu de carne (Consum per capita - kg)

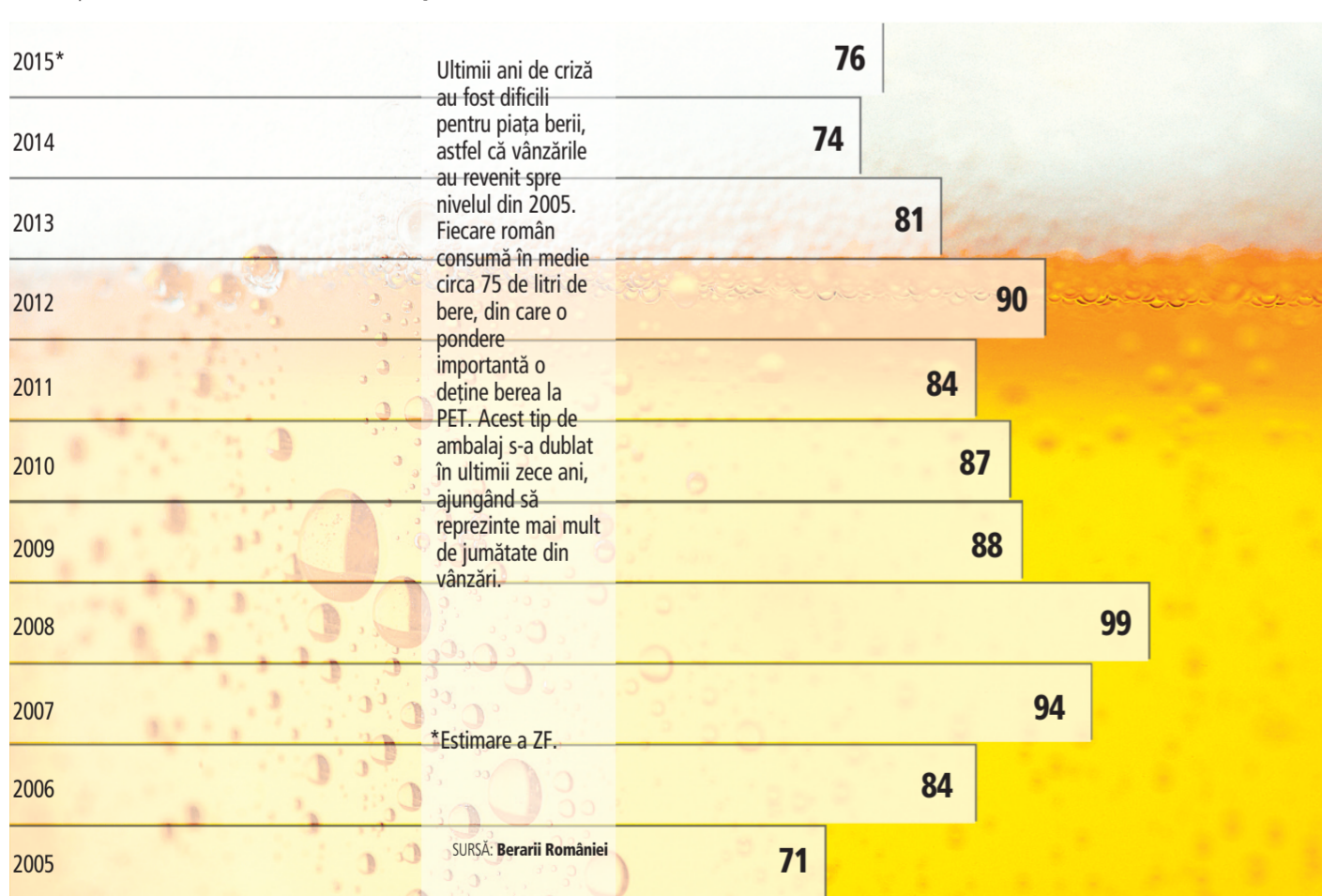

NOTĂ: cifrele sunt rotunjite

* estimare ZF

Procesorii de carne au simțit an de an de criza pe propria lor piele, consumul reducându-se până la nivelul din anul 2005, după un an 2009 în care consumul de carne a atins nivelul maxim în ultimul deceniu. În aceste condiții, mulți dintre procesorii s-au reorientat către deschiderea de magazine proprii sau către fabricarea de alte produse, cum este de exemplu laptele, pentru a contracara scăderea consumului de carne.

Evoluția consumului de bere (litri/capita)

Ultimii ani de criză au fost dificili pentru piața berii, astfel că vânzările au revenit spre nivelul din 2005. Fiecare român consumă în medie circa 75 de litri de bere, din care o pondere importantă o detine berea la PET. Acest tip de ambalaj s-a dublat în ultimii zece ani, ajungând să reprezinte mai mult de jumătate din vânzări.

*Estimare a ZF.

SURSA: Berarii României

Evoluția numărului de magazine din comerțul modern - hipermarketuri, supermarketuri (unități)

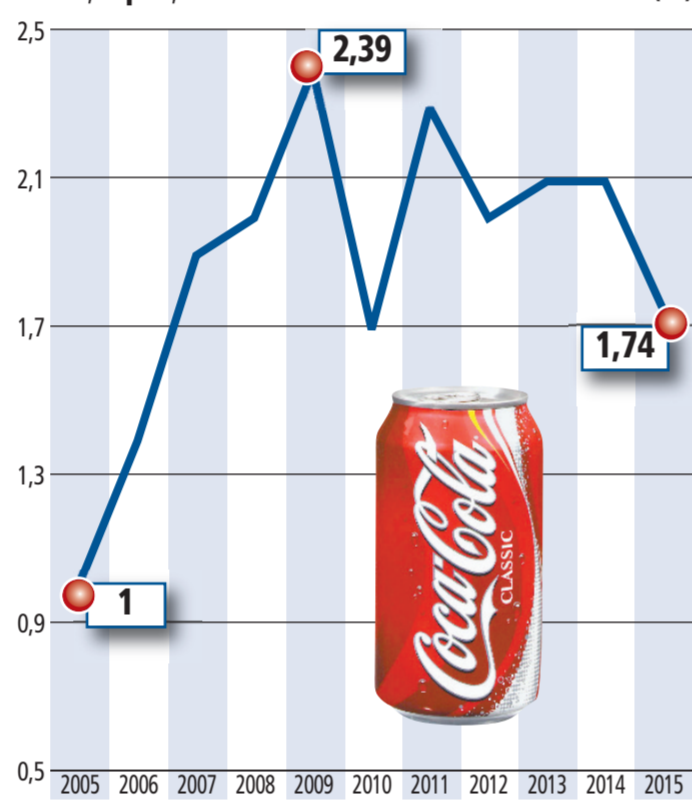

Comerțul modern, a cărui primă pagină de istorie a fost scrisă la jumătatea anilor '90, a depășit pentru prima dată pragul de 1.500 de unități, în timp ce businessul rețelelor internaționale de magazine a ajuns la 8-9 mld. eur în prezent. Primul magazin din comerțul modern a fost deschis în 1996 de către Metro Cash&Carry. Executivii lanțurilor de magazine spun însă că mai este loc de dezvoltare și până în 2020, cu circa 100-200 de magazine pe an - în contextul în care suprafața medie de vânzare la 1.000 de locuitori este încă mult sub media europeană.

* Estimare a ZF pe baza datelor oferite de cei mai mari jucători din piață.

SURSA: ZF

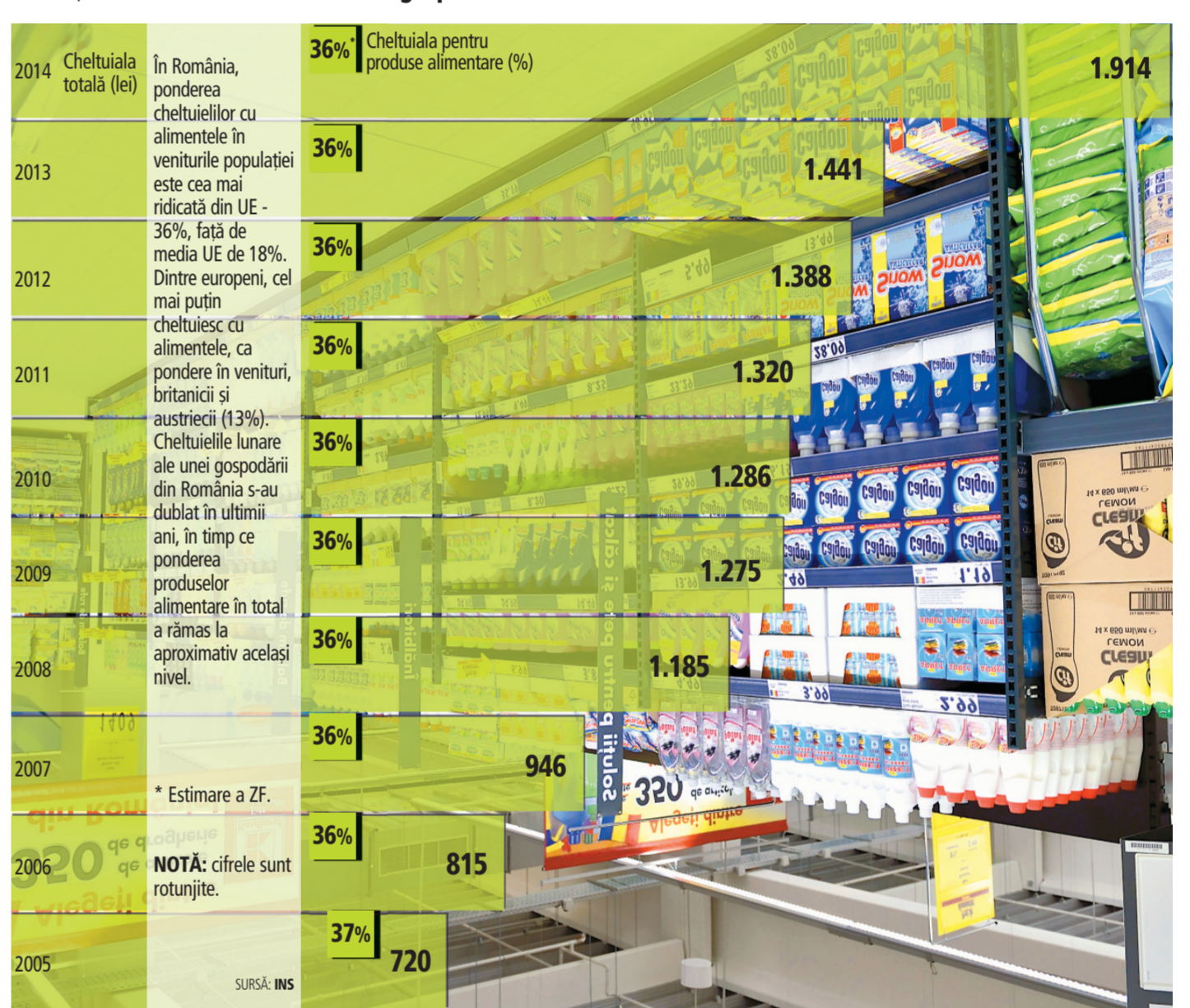
Evoluția prețului mediu al unei doze de Coca-Cola (lei)

NOTĂ: în cazul prețului dozei de 0,33 l de Coca Cola, ZF a luat prețul de la raftul magazinelor. Prețul este valabil în aceeași zi a lunii decembrie din fiecare an, mai puțin în 2015 când a fost luat prețul de la 1 iunie, după reducerea TVA de la 24% la 9%.

O doză de Coca-Cola, cea mai vândută băutură răcoritoare din România, s-a scumpit cu 74% față de anul 2005, însă acum, datorită reducerii TVA la alimente, prețul unei doze s-a redus până la nivelul de 1,74 lei. Anual, în România se vând peste 300 milioane de litri de Coca-Cola, însă anul trecut celebra băutură răcoritoare a avut volume mai mici, ceea ce a tras în jos volumele totale ale imbuteiătorului Coca-Cola HBC România. Evoluția vânzării de Coca-Cola poate fi considerată un indicator pentru mersul industriei băuturilor răcoritoare dat fiind faptul că este cea mai vândută băutură din România.

Evoluția cheltuielilor lunare ale unei gospodării

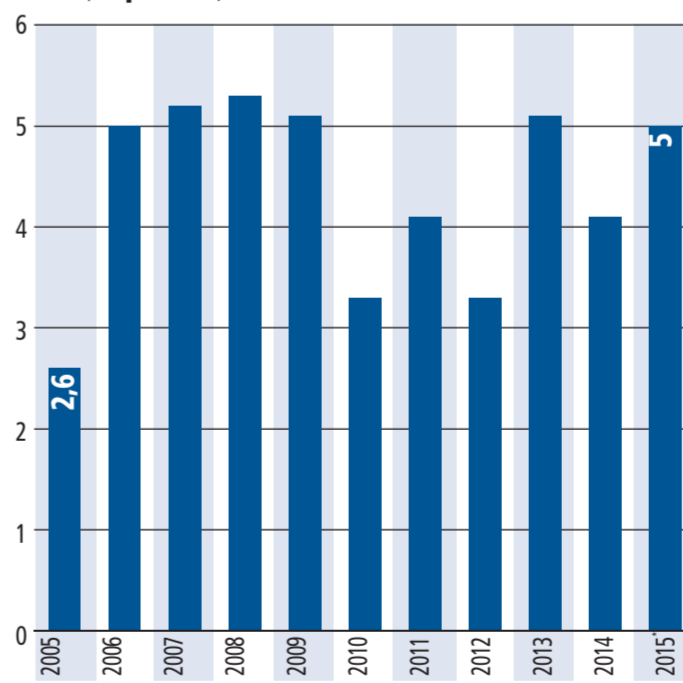
În România, ponderea cheltuielilor cu alimentele în veniturile populației este cea mai ridicată din UE - 36%, față de media UE de 18%. Dintre europeni, cel mai puțin cheltuiesc cu alimentele, ca pondere în venituri, britanicii și austriecii (13%). Cheltuielile lunare ale unei gospodării din România s-au dublat în ultimii ani, în timp ce ponderea produselor alimentare în total a rămas la aproximativ același nivel.

* Estimare a ZF.

NOTĂ: cifrele sunt rotunjite.

SURSA: INS

Evoluția producției de vin (mil. hectolitri)

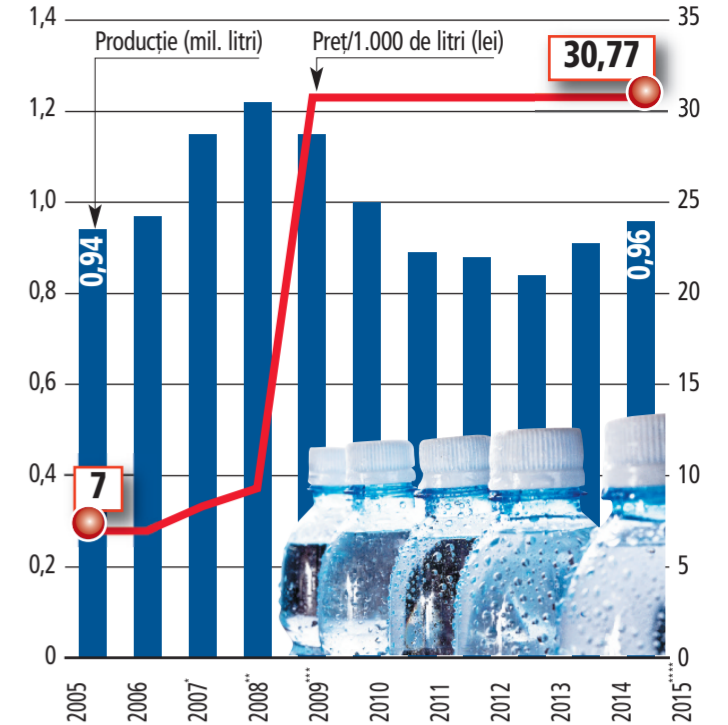

* Estimare a ZF

SURSA: Organizația Internațională a Viei și Vinului

România este unul dintre cei mai mari producători europeni de vin, cu un volum anual de circa 4-5 milioane de hectolitri, însă este departe de a ajunge la nivelul unor țări precum Franța, care produce de câteva zeci de ori mai mult. Chiar dacă se află printre cele mai mari țări ca volum de vin, dar și ca suprafață de vită-de-vie, exporturile de vin sunt încă mici. Producătorii români care au ales să își trimită vinurile peste hotare se pot lăuda că au ajuns în restaurante sau magazine din America de Sud sau țări din Europa de Vest.

Evoluția producției de apă minerală și a prețului la sursă

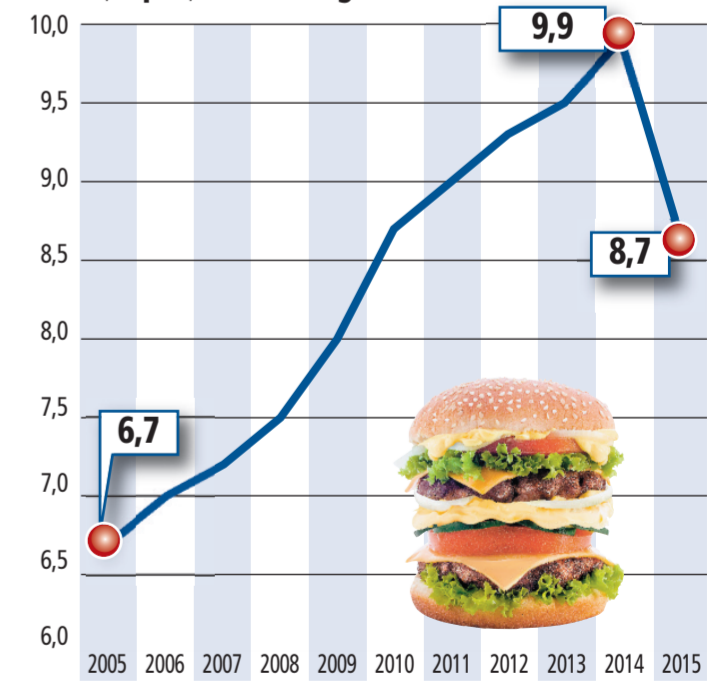
NOTĂ: cifrele se referă la producția de apă minerală naturală din surse ale Administrației Naționale a Apelor Minerale (SNAM). Procentul din apă minerală care provine din surse administrate de SNAM este de aproximativ 60%. Prețul este cel pentru îmbuteliere (la sursă).

* Din august 2007; ** din august 2008; *** din septembrie 2009; ****estimare a ZF.

SURSA: INS

Piața apelor minerale încearcă să-și revină la nivelul din perioada anterioară crizei, când din sursele SNAM se imbuteau peste 1 mld. litri de apă minerală naturală. În prezent, producția de apă din surse SNAM este similară cu cea din urmă cu un deceniu, potrivit estimărilor ZF. La sursă, un litru de apă costă 0,07 lei, în timp ce prețul la raft ajunge să fie de câteva zeci de ori mai ridicat din cauza costurilor cu ambalajele, transportul, forța de muncă sau cu publicitatea. Apa minerală naturală, alături de întreaga categorie a băuturilor non-alcoolice, beneficiază începând cu 1 iunie de TVA redusă, ceea ce ar putea influența în mod pozitiv consumul, care în ultimii ani a avut de suferit.

Evoluția prețului unui Big Mac în România (lei)

Cel mai vândut produs al McDonald's în România - celebrul Big Mac - costă circa 8,7 lei, cu aproape 30% mai multe față de acum un deceniu. Prețul unui Big Mac s-a redus în acest an față de anul precedent datorită scăderii TVA la alimente la 9%, fapt ce întoarce costul acestui hamburger înapoi în 2010. Un român își poate cumpăra cu fiecare salariu circa 170 de hamburgeri Big Mac. Prin comparație, un norvegian își permite aproape 800 de astfel de produse, un american poate mânca 752 de sandwichuri, iar în medie un cetățean din zona euro își poate achiziționa 420 de Big Mac-uri.

PUBLICITATE

TOTUL DESPRE BUSINESS-UL DE MÂINE LA PREȚUL CAFELEI* DE AZI!

* Pentru un abonament anual ce include 5 conturi ZFCorporate prețul este de 2.200 euro. Rezultă un preț per utilizator pe zi de aproximativ 1,2 euro.

ZF CORPORATE.ro

SERVICIUL DE ȘTIRI CU PLATĂ AL ZIARULUI FINANCIAR

Contact: 031.8256.112; 031.8256.113; sales@mediafax.ro (luni-vineri; între orele 09:00 - 19:00)

OPINIE

De la boom la prăbușire, către îmblânzirea pieței

Despre mituri, lecții învățate și banking 3.0

SERGIU MANEA
este vicepreședinte corporate banking și piete de
capital în cadrul BCR

Mitul spulberat #1 – Operarea diferitelor modele de corporate banking în Europa Centrală și de Est, inclusiv România, s-a dovedit a fi distrugătoare de valoare.

Adevărul este că depinde foarte mult de ce parte a ciclului economic privești. Lichiditatea abundentă și finanțarea ieftină în valută s-au întâlnit cu nevoile naturale de finanțare ale acestei zone (re tehnologizare, dezvoltarea infrastructurii și a domeniului imobiliar, capital de lucru pentru a satisface comezile din Europa de Vest). Componenta periculoasă s-a dovedit pariul prea accentuat făcut pe finanțarea bazată pe active, precum și trecerea cu vederea a capitalizării firave a companiilor locale.

Mitul spulberat #2 – Activitatea de corporate banking pe aceste piețe va avea nevoie de o perioadă îndelungată pentru a genera din nou profituri sustenabile.

Realitatea este exact invers. Acele nevoi naturale de finanțare ale acestor piețe au rămas intacte. Dacă băncile locale vor putea identifica o paradigmă de creditare corectă și prudentă, există un potențial semnificativ pentru a crea valoare economică, nu în ultimul rând în baza premisei că aceste piețe regionale se află pe un trend de interconectare accelerat.

Mitul spulberat #3 – Trebuie să așteptăm întoarcerea vremurilor bune.

În fapt, întoarcerea la „anii de aur“ este mai mult decât rezistența în a digera volumele de împrumuturi neperformante. De la boom la prăbușire, către îmblânzirea pieței ar trebui să învățăm lecția de a nu folosi finanțare ieftină pentru a „umfla“ bilanțul unor clienți cu un cashflow neclar. Dacă mai luăm în considerare și faptul că suntem confrunțați cu un mediu de dobânzi real negative precum și faptul că în aceste circumstanțe nu mai există în fapt o valoare de timp a banilor, ar trebui să ne abținem să ne asumăm și mai mult risc doar pentru a recupera profituri pierdute. În esență ar trebui să ne întoarcem la bază.

Încotro, totuși? Câteva principii

O țintă clară pentru sistemul bancar ar trebui să fie companiile din sectoare strategice și infrastructură. De asemenea, rolul de bază al sistemului ar trebui să fie sprijinul acordat rețelelor de furnizori și a fluxurilor de export. Printre aceștia se găsesc companii, care și pe parcursul crizei au reușit

să facă față presiunilor de pe piață, și-au menținut cifra de afaceri chiar fără să apeleze la finanțare bancară. Este rolul sistemului bancar să sprijine acești actori pentru a trece la următorul nivel.

Cu toate acestea, identificarea și înțelegerea pungilor de competitivitate economică nu este îndeajuns. Adaptarea sistemului bancar la noua realitate de piață și ciclu economic ține obligatoriu de revizuirea fluxurilor de creditare, dezvoltări tehnologice majore, integrarea big data și a soluțiilor de customizare a serviciilor pentru categorii de clienți, precum și, în mod particular, investiții substanțiale în pregătirea, testarea și certificarea bancherilor corporate. Prezența locală și apetitul de risc trebuie să fie însoțite de capacitatea structurală de asigurare a unei intermediere financiare inteligente. De aici vor veni atât profiturile noastre, cât și valoarea economică pentru clienți, iar, ulterior, un mediu economic competitiv și prosper.

Nu în ultimul rând, succesul nostru, al întregului sector, depinde fundamental de înțelegerea ciclurilor de viață ale afacerilor clienților noștri și a industriilor în care ei activează. În acest sens, este fundamental să ne abținem, ca bancheri, să compensăm slăbiciunile operaționale ale afacerilor pe care le finanțăm prin arbitrajul între monedele de finanțare, iar creditarea să țină loc de capitalizare.

De la boom la prăbușire, către îmblânzirea pieței eu am rămas totuși optimist. Limitele de creditare pe care le aprob în fiecare săptămână sunt în creștere, așa cum este și calitatea portofoliului nou de finanțări corporate.

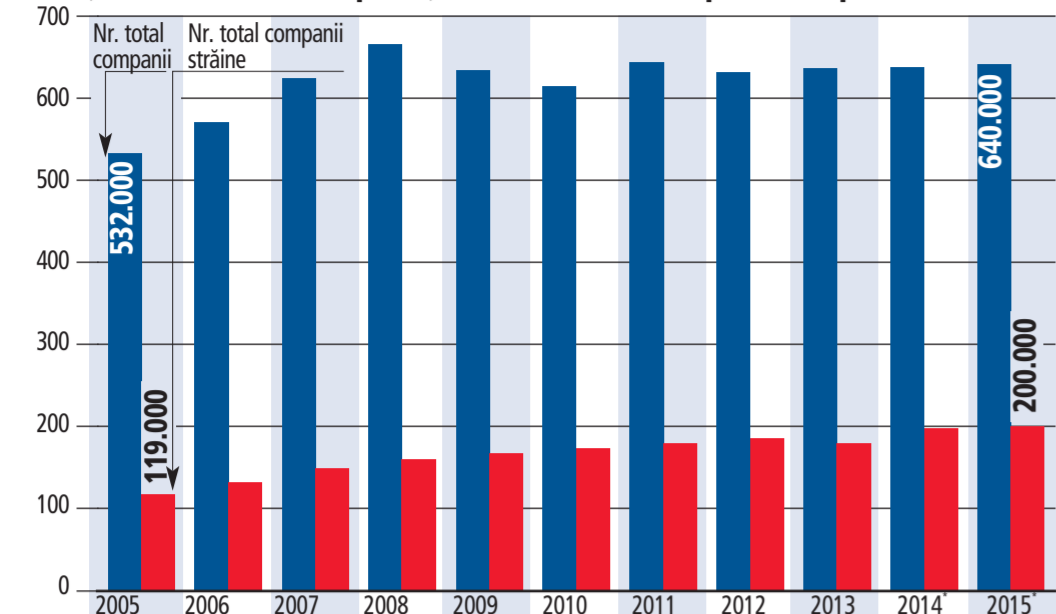
Rămân însă îngrijorat de un aspect. Este vorba despre cum poate întregul sistem bancar să ajute economia pentru a evita capcana veniturilor medii și a competitivității determinată de costurile scăzute ale forței de muncă. Pentru România este critic să treacă de la asamblare la desen și la design.

Cred că acesta este un aspect pe care strategiile comerciale ale băncilor locale încă nu îl surprind îndeajuns de consistent. Iar sprijinul lor ar trebui să fie cât se poate de activ în tranziția modelului economic către cicluri de inovație din ce în ce mai rapide și mai ancorate în cercetare fundamentală. Către clustere industriale care își dezvoltă platforme comune de competitivitate.

Deja vorbim de banking 3.0.

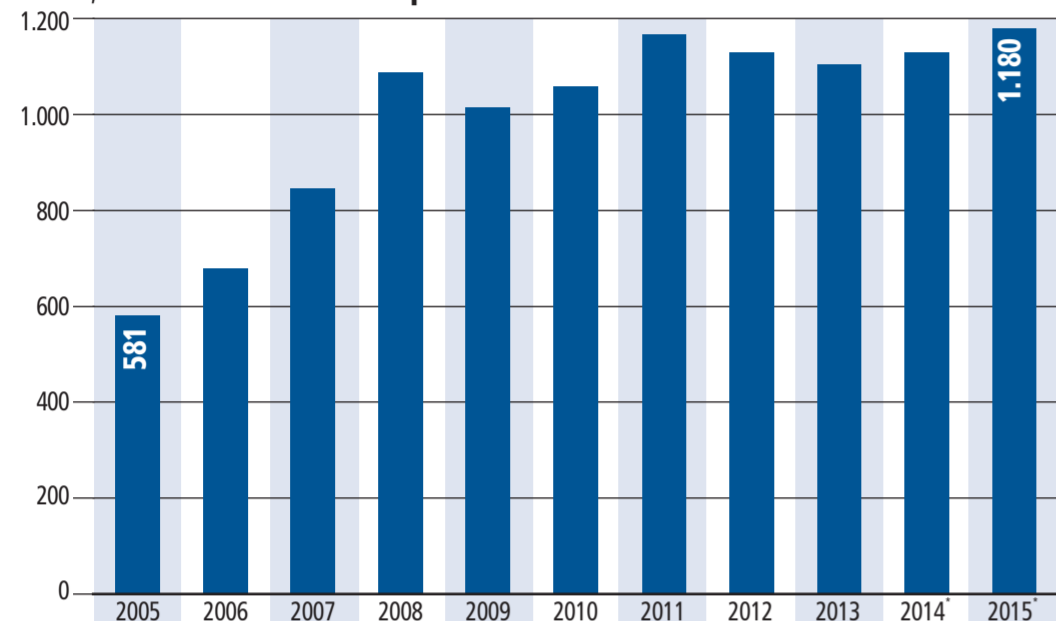
Evoluția numărului de companii și a numărului de companii cu capital străin

NOTĂ: cifrele au fost rotunjite. Datele pentru 2014 și 2015 sunt estimări ale ZF.
* estimări ZF

Numărul companiilor cu acționar străin a depășit cifra de 200.000, în timp ce numărul total de firme care activează pe plan local se învârtă de opt ani în jurul cifrei de 630.000.

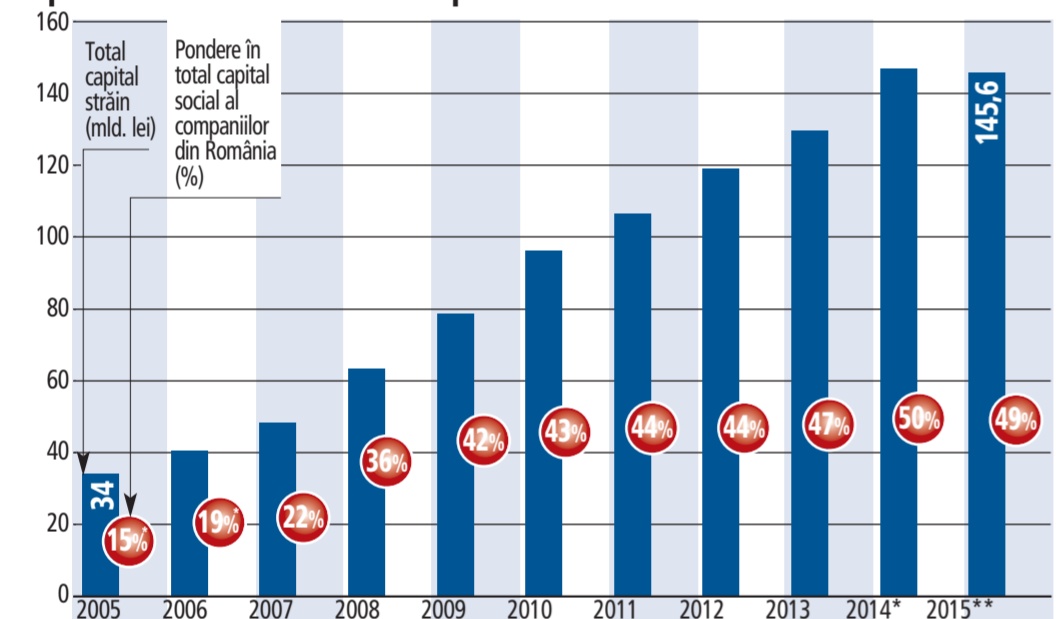
Evoluția cifrei de afaceri a companiilor din România

NOTĂ: cifrele au fost rotunjite. Datele pentru 2014 și 2015 sunt estimări ale ZF.
* Estimări ale ZF.

Businessul companiilor din România s-a dublat în ultimii zece ani, în pofida ultimilor ani marcați de criza economică care a influențat în mod negativ și evoluția numărului total de companii din România.

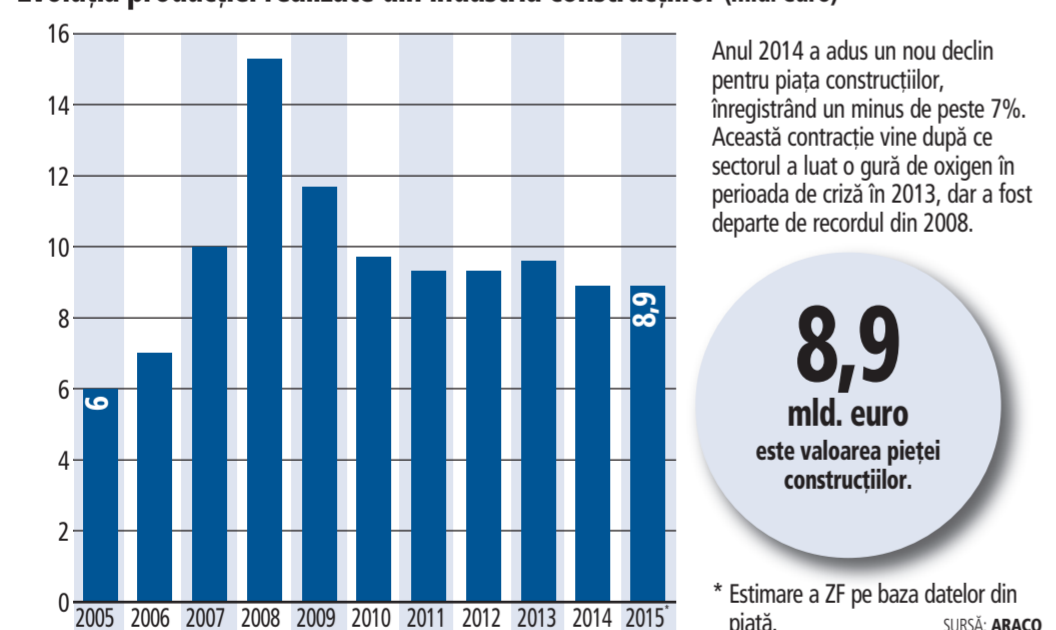
Capitalul social al firmelor străine prezente în România

NOTĂ: date Recom, calcule ZF. Cifrele au fost rotunjite. Datele pentru 2014 și 2015 sunt estimări ale ZF.
* Estimări ale ZF; ** date valabile până în luna mai.

Străinii au plusat în ultimul deceniu peste 100 mld. lei în companiile din România, lucru care aduce și un dezavantaj în cazul în care și-ar retrage banii din România.

Evoluția producției realizate din industria construcțiilor (mld. euro)

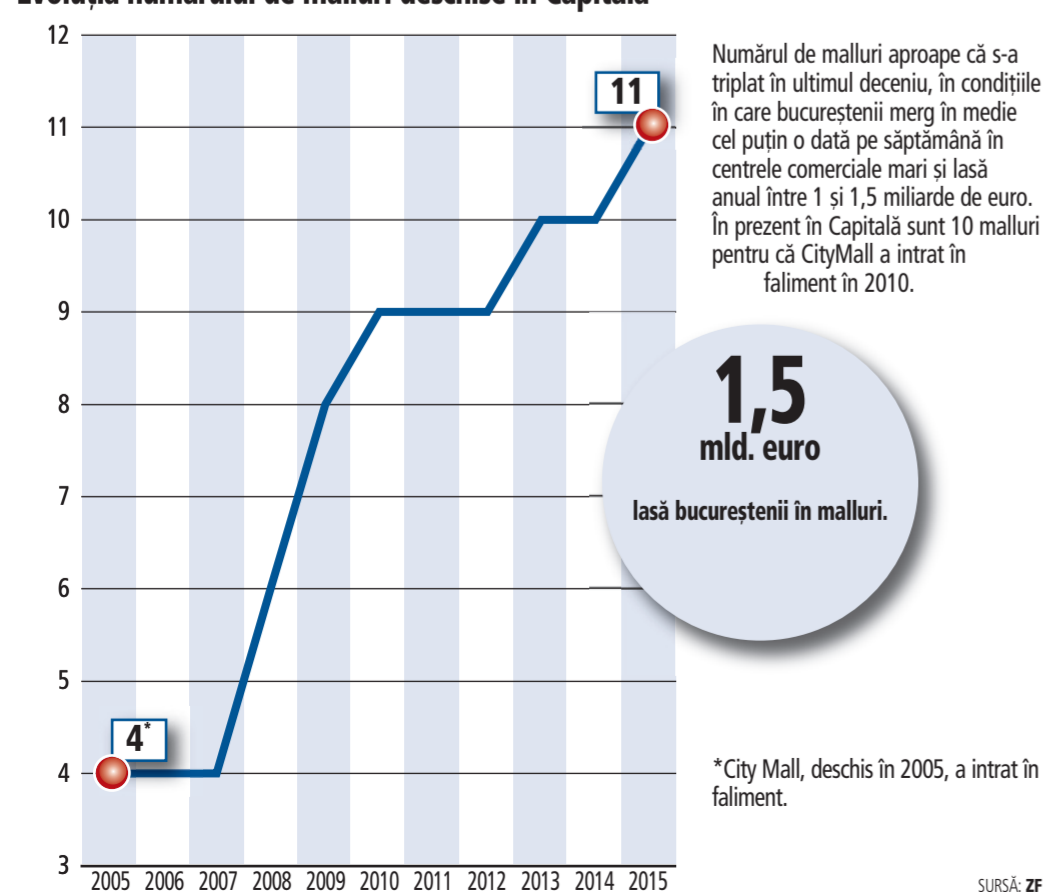

Anul 2014 a adus un nou declin pentru piața construcțiilor, înregistrând un minus de peste 7%. Această contracție vine după ce sectorul a luat o gură de oxigen în perioada de criză în 2013, dar a fost departe de recordul din 2008.

8,9
mld. euro
este valoarea pieței construcțiilor.

* Estimare a ZF pe baza datelor din piață. SURSĂ: ARACO

Evoluția numărului de malluri deschise în Capitală

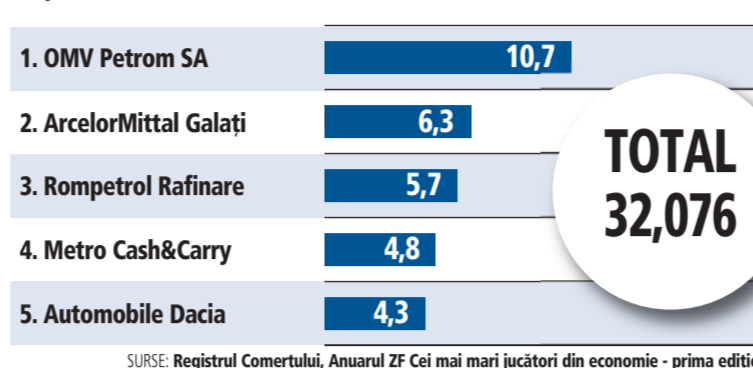

Numărul de malluri aproape că s-a triplat în ultimul deceniu, în condițiile în care bucureștenii merg în medie cel puțin o dată pe săptămână în centrele comerciale mari și lasă anual între 1 și 1,5 miliarde de euro. În prezent în Capitală sunt 10 malluri pentru că CityMall a intrat în faliment în 2010.

1,5
mld. euro
lasă bucureștenii în malluri.

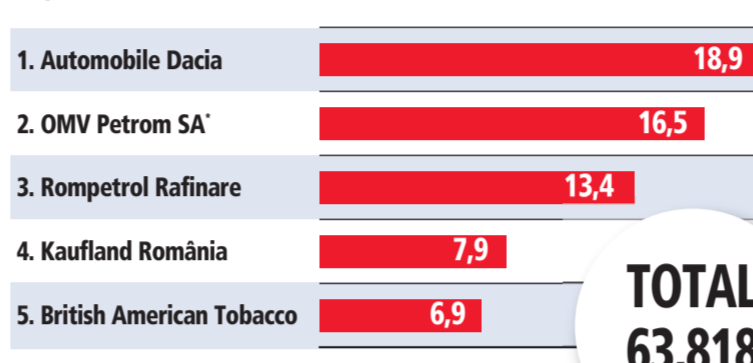
* City Mall, deschis în 2005, a intrat în faliment. SURSĂ: ZF

Top cinci companii din România în 2005 (după cifra de afaceri - mld. lei)

SURSĂ: Registrul Comerțului, Anuarul ZF Cei mai mari jucători din economie - prima ediție

Top cinci companii din România în 2014 (după cifra de afaceri - mld. lei)

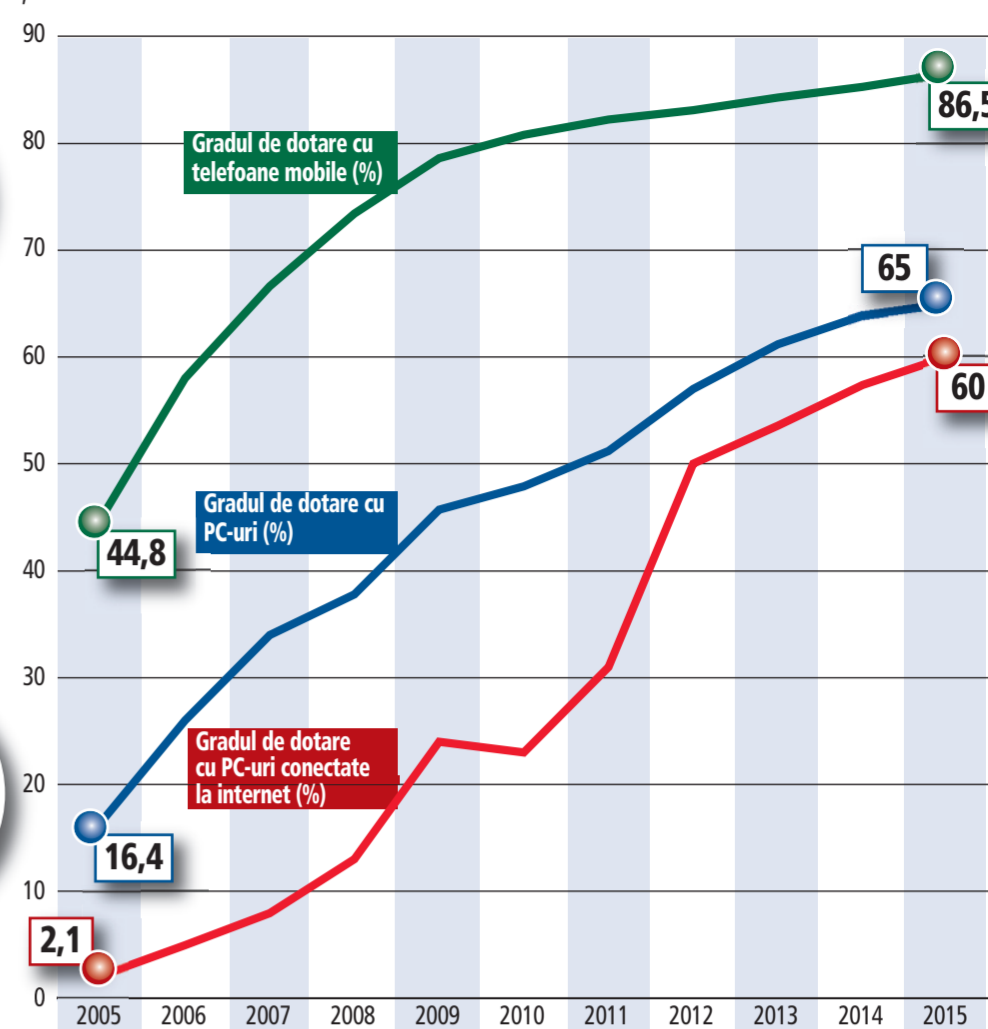
* În cazul OMV Petrom au fost luate în calcul veniturile OMV Petrom SA (o singură entitate fiscală) și nu rezultatul consolidat de peste 21 mld. lei raportat de grup.

NOTĂ: în clasament a fost luată în calcul o singură companie din fiecare grup în cazul grupurilor OMV și Rompetrol. OMV Petrom Marketing SA și Rompetrol Downstream au afaceri de peste 9 mld. lei.

SURSĂ: companiile, Registrul Comerțului, Anuarul ZF Cei mai mari jucători din economie - ediția a zecea

Ultimii zece ani au adus o schimbare la 180 de grade în topul celor mai mari companii din România după cifra de afaceri, astfel că Automobile Dacia- cea care în 2005 se așezase pe poziția a cincea în clasament, și-a adjudecat în ultimii doi ani poziția fruntașă.

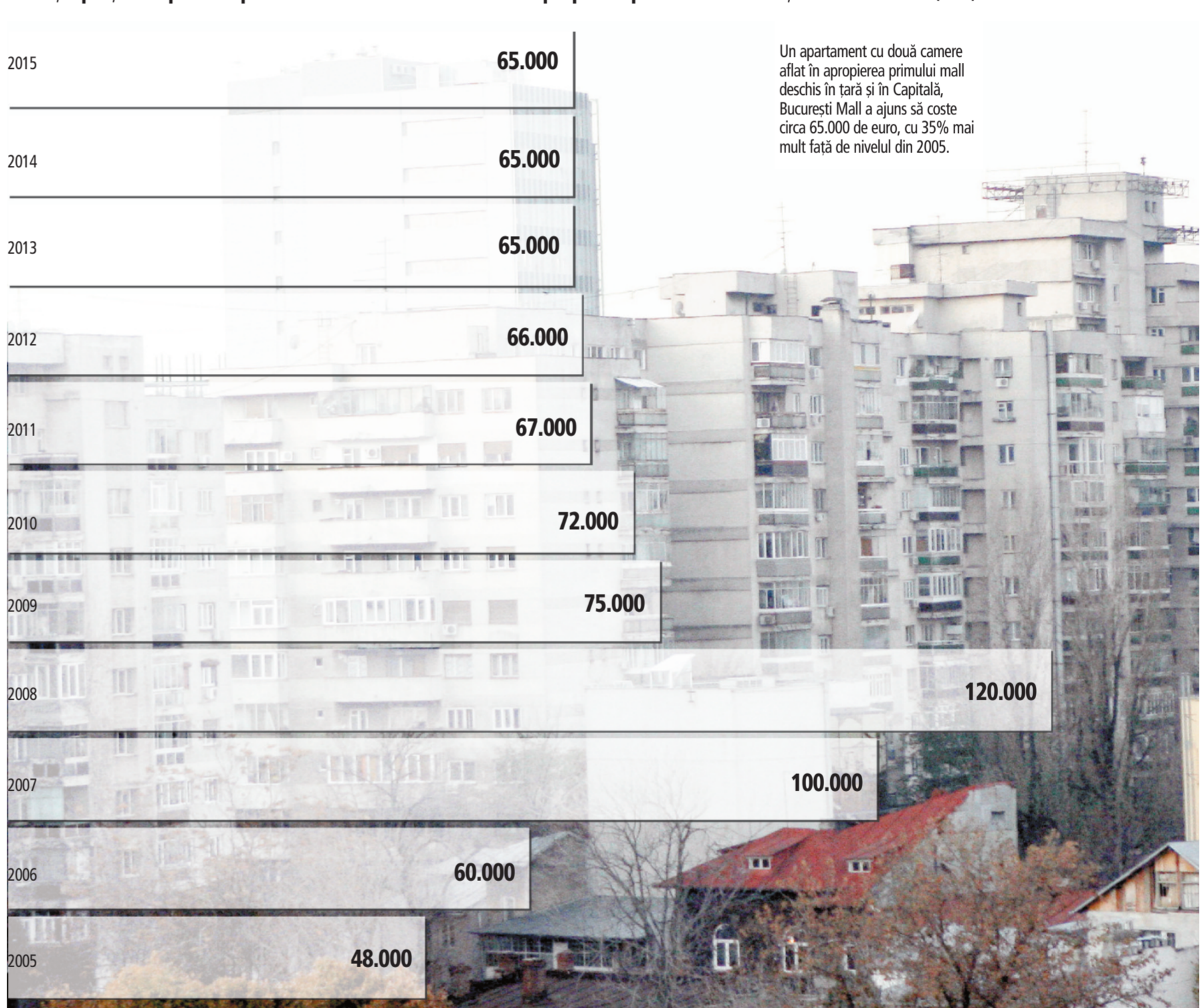
Gradul de dotare al locuințelor cu PC-uri, cu PC-uri conectate la internet și cu telefoane mobile

* Estimări ale ZF pe baza dinamicii din ultimii ani.

Segmentul tehnologic din România a avut parte de una dintre cele mai mari creșteri în ultimii zece ani atât dotarea cu PC-uri, dar și conectarea acestora la internet și numărul de telefoane mobile cumpărate de români înregistrând majorări substanțiale. Dinamica cea mai bună se observă la capitalul dotare a gospodăriilor cu PC-uri conectate la internet, care a crescut de la 2% în 2005 la aproape 58% în 2014.

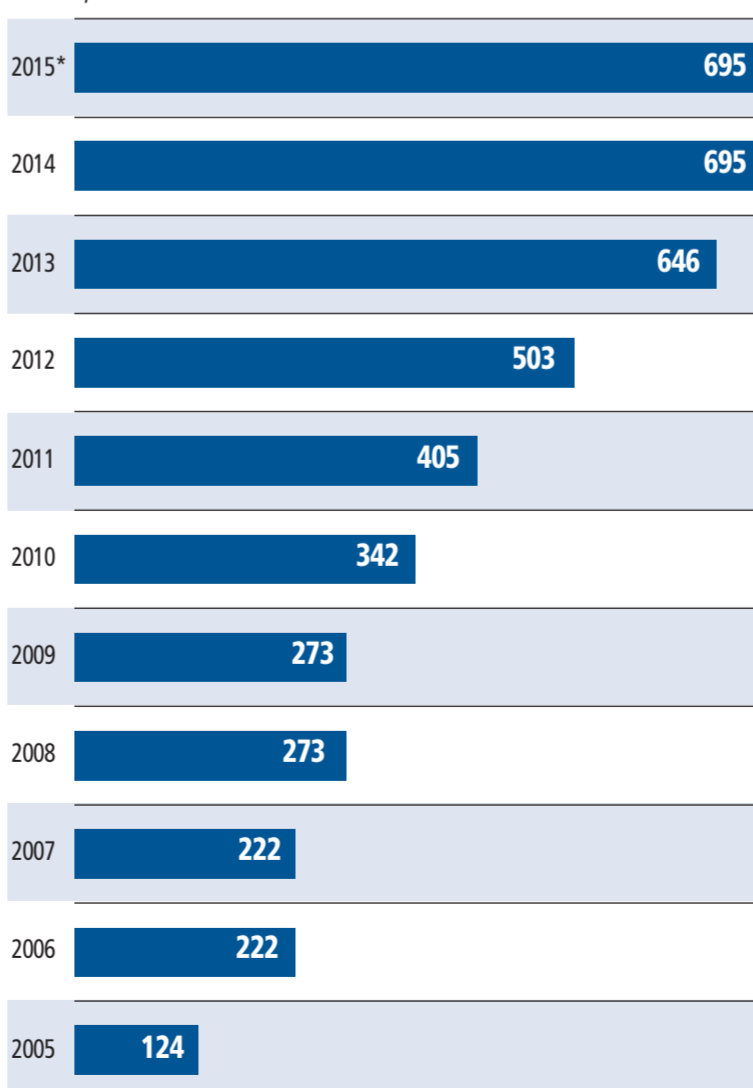
Evoluția prețurilor pentru apartamentele cu două camere din apropierea proiectului București Mall din Vitan (euro)

Un apartament cu două camere aflat în apropierea primului mall deschis în țară și în Capitală, București Mall a ajuns să coste circa 65.000 de euro, cu 35% mai mult față de nivelul din 2005.

SURSĂ: Coldwell Banker Affiliates of Romania, date ale ZF

Evoluția numărului de kilometri de autostrăzi

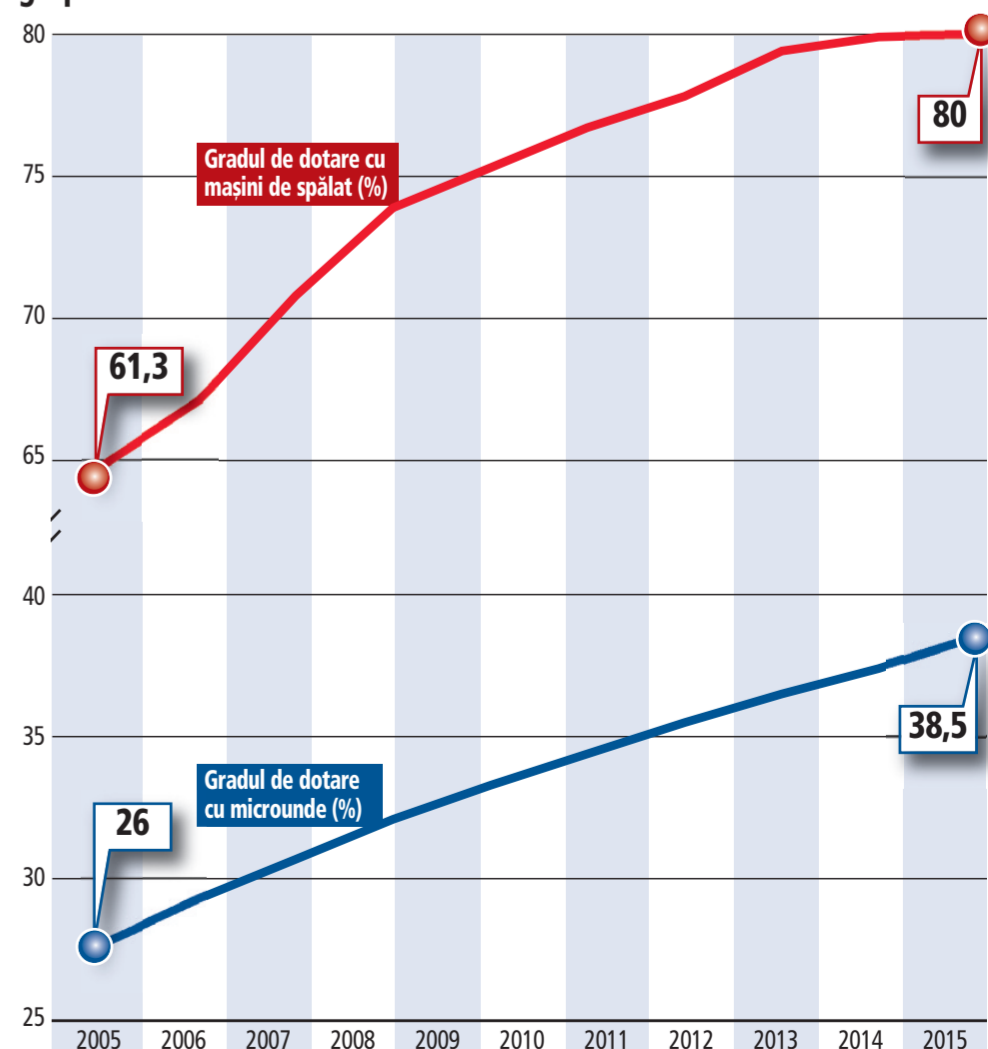

* În prezent.

SURSĂ: CNADNR, date ZF

Cu 700 de kilometri de autostradă inaugurați până în prezent, România este cea mai săracă între țările din Uniunea Europeană la acest capitol, deși pentru autostrăzile construite după '89 România a plătit 14 mld. lei, adică în medie 24 mil. lei pe kilometru.

Evoluția ponderii cuptoarelor cu microunde și a mașinilor de spălat din gospodării

* Estimare a ZF pe baza evoluției din ultimii cinci ani.

SURSĂ: Euromonitor

În ultimii zece ani gradul de dotare al gospodăriilor din România atât cu cuptoare cu microunde, dar și cu mașini de spălat a fost în creștere. Deși sunt încă departe de Vest românii își dotează locuințele cu echipamente tot mai moderne.

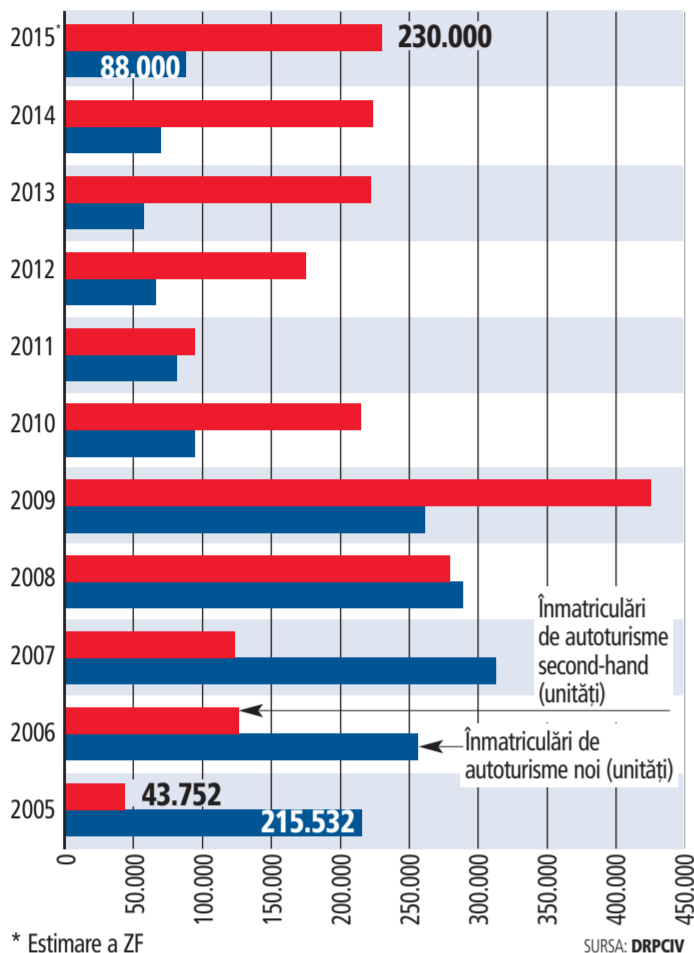

Pentru clientul nostru numărul unu am creat serviciul numărul unu, ONE BCR.

BCR ONE

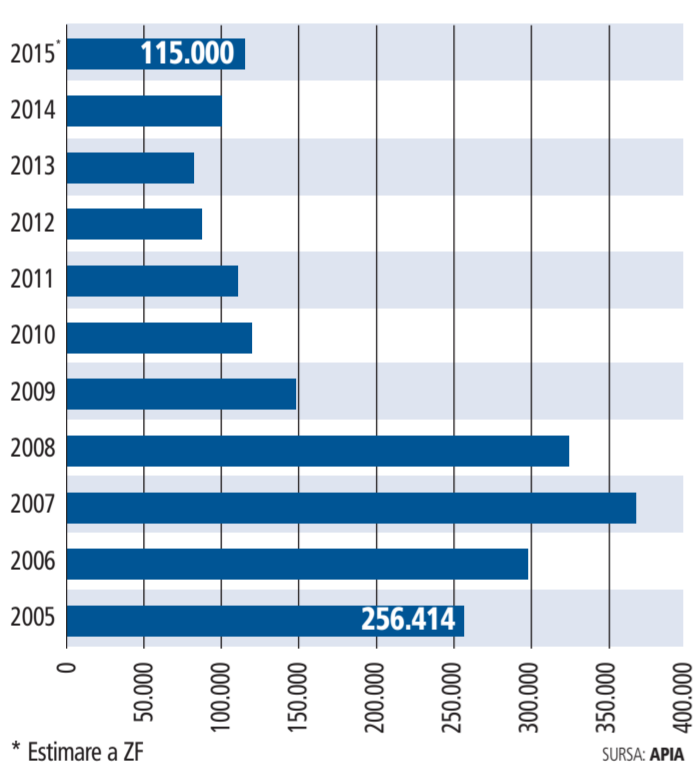
www.bcr.ro

Evoluția înmatriculărilor de autoturisme noi și second-hand

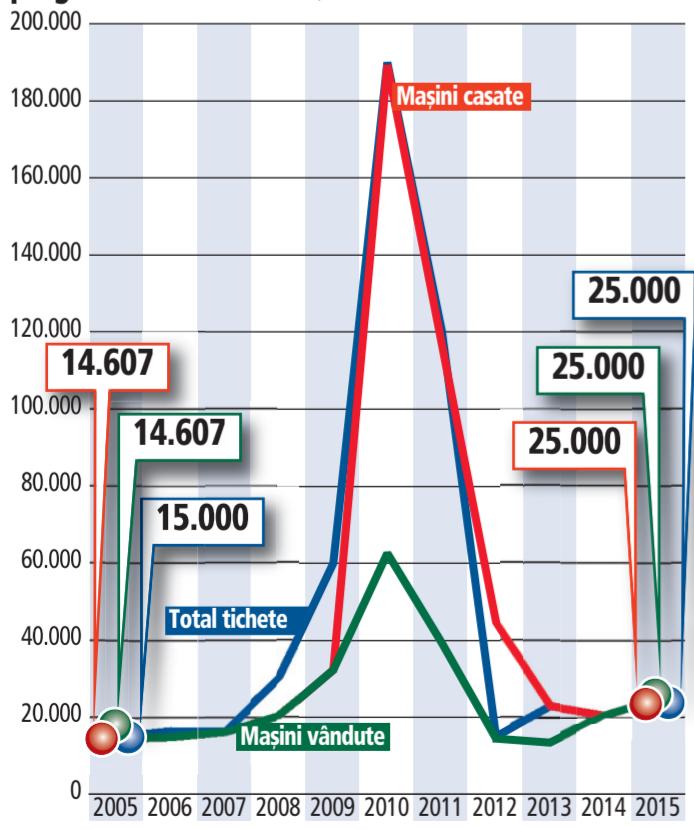
Criza economică a dus la o inversare a volumelor în ceea ce privește înmatriculările de mașini noi și second-hand. În urmă cu un deceniu se vindeau mașini noi cât se importă acum second-hand, iar importurile de mașini vechi erau similare cu cele de acum de autoturisme noi. Dacă atunci românii preferau achiziția unui autoturism nou, acum preferă unul vechi, România devenind groapa de gunoi a Europei, având în vedere vârsta de peste 8-10 ani a 60-70% din mașinile la mână a doua importate.

Evoluția vânzărilor de autovehicule între 2006 și 2015 (unități)

Piața auto a pierdut mai bine de 77% din volum în ultimii șapte ani și a ajuns la puțin peste 82.000 de vehicule în 2013, față de aproape 370.000 în 2007, iar această scădere, a dus la dispariția a mai bine de un sfert din rețeaua națională de dealeri auto. Scăderea continuă din ultimii șapte ani a pieței auto a erodat rețeaua dealerilor de pe piața locală pe măsură ce tot mai multe centre intră în insolvență sau chiar își închid portile, potrivit datelor Asociației Producătorilor și Importatorilor de Automobile (APIA). În 2014 piața a revenit pe plus și a depășit din nou pragul de 100.000 de vehicule noi dintre care 82.000 de autoturisme.

Evoluția numărului de mașini casate în cadrul programului Rabla (unități)

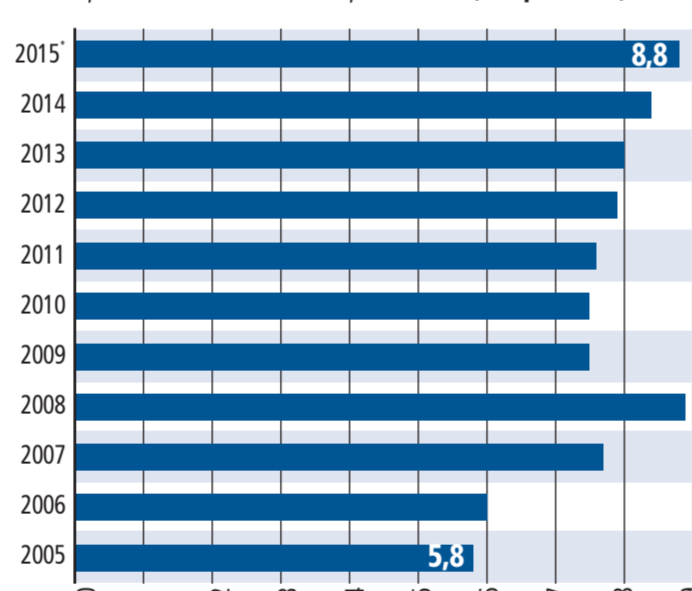

În total, între anii 2005 și 2014 în care s-a derulat programul Rabla s-au casat aproape jumătate de milion de mașini vechi și s-au vândut aproape 236.000 de autoturisme noi. Cel mai bun an a fost 2010, în care s-au casat aproape 190.000 de mașini și s-au vândut 62.550. În 2013, în cadrul programului Rabla au fost alocate 23.000 de tichete, dintre care 20.000 pentru persoane fizice și 3.000 pentru firme și instituții publice. Au fost distribuite 11.862 de tichete către persoanele fizice, care au achiziționat 11.862 de mașini noi, în timp ce persoanele juridice au cumpărat 1.603 de autoturisme. La acestea se vor adăuga alte 25.000 ce va duce investiția statului în reînnoirea parcului auto național la aproape 300 mil. euro și aproape 520.000 de mașini vechi casate.

Evoluția cifrei de afaceri a industriei auto locale

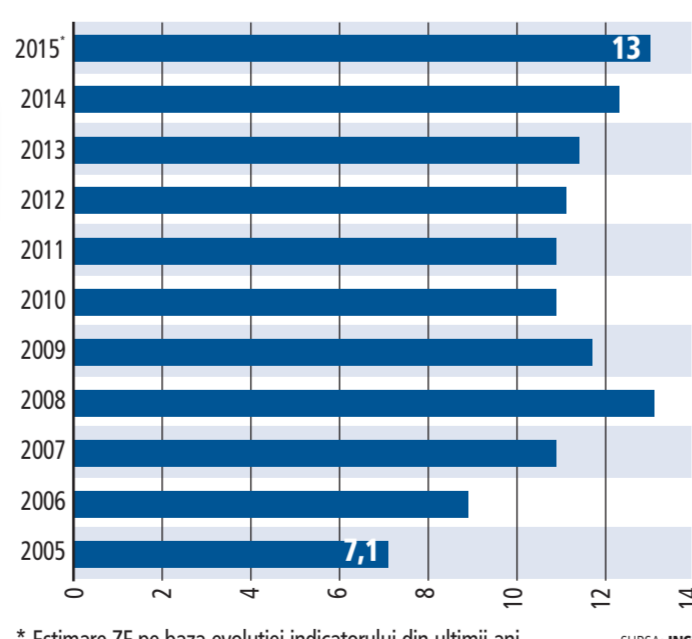
Evoluția numărului de turiști străini (mil. persoane)

NOTĂ: Aceeași persoană din străinătate poate realiza mai multe călătorii în țară în perioada respectivă, fiind înregistrată de fiecare dată ca o nouă sosire.

Străinii sunt din ce în ce mai interesați de România ca destinație turistică, astfel că numărul celor care își petrec vacanțele pe plan local este din ce în ce mai mare. Hotelierii spun că, în general, majoritatea oaspetilor străini pe care îi au vin pentru business, însă au observat în ultimii ani tot mai mulți care sunt domicii să viziteze și obiectivele turistice de aici. Străinii au cheltuit anul trecut 5 miliarde de lei pe cazare, masă, dar și la cumpărături. Turismul ar putea reprezenta un sector important pentru economia României dacă ar fi fructificat la potențial, așa cum se întâmplă în alte țări.

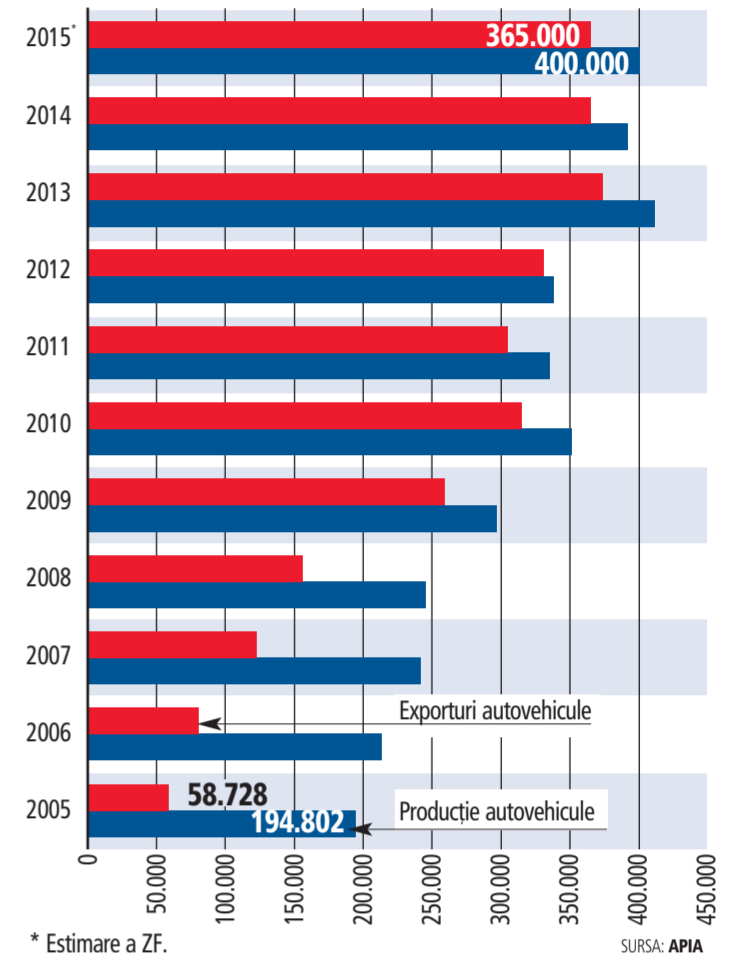
Numărul românilor care pleacă în străinătate (mil. persoane)

NOTĂ: Termenul de plecare se referă la românii care călătoresc în străinătate și care sunt înregistrați la ieșirea din țară. Aceeași persoană poate realiza mai multe călătorii, fiind înregistrată de fiecare dată ca o nouă plecare.

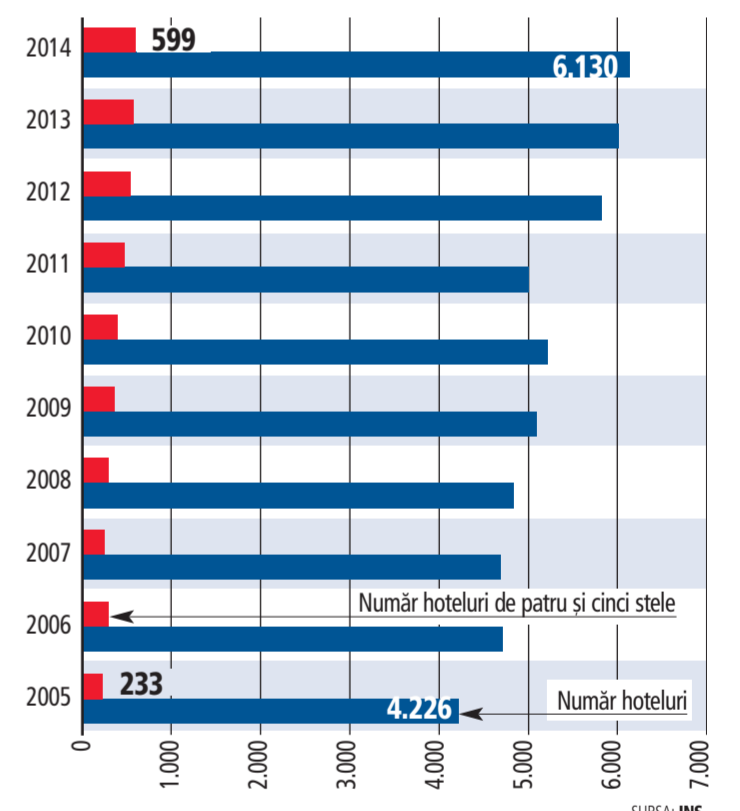
Tot mai mulți români aleg să-și petreacă vacanțele în străinătate, lucru care se vede și în statistici. Numărul plecărilor în străinătate a depășit anul trecut 12 milioane, cu peste 70% mai mult ca în urmă cu zece ani. Treptat, românii au început să aloce și mai mulți bani pe călătorii în străinătate, însă indicatorul include și românii care pleacă la muncă în străinătate.

Evoluția producției și exporturilor de autovehicule (unități)

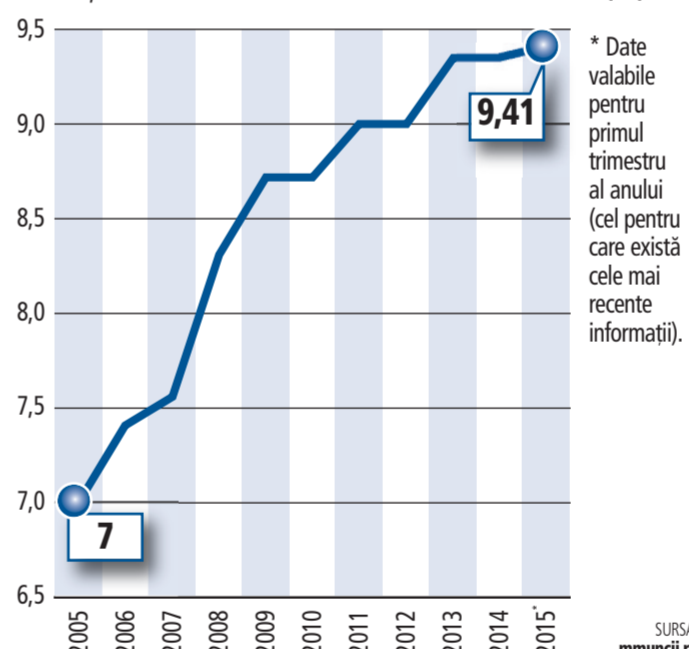
Uzinele auto ale Dacia și Ford au atins în 2013 un nivel record de producție de 410.959 de autoturisme asamblate, în creștere cu 22% comparativ cu anul anterior, potrivit datelor celor două companii, iar spre un volum de 400.000 se întreacă și în acest an, când Dacia va asambla în total 350.000 de autoturisme, alături de alte 20.000 asamblate parțial. În urmă cu zece ani Dacia abia introducea în producție motorul diesel pe modelul Logan lansat în 2004, iar statul căuta un investitor pentru uzina de la Craiova, care încă producea modele Matiz și Cielo.

Evoluția numărului de hoteluri din România

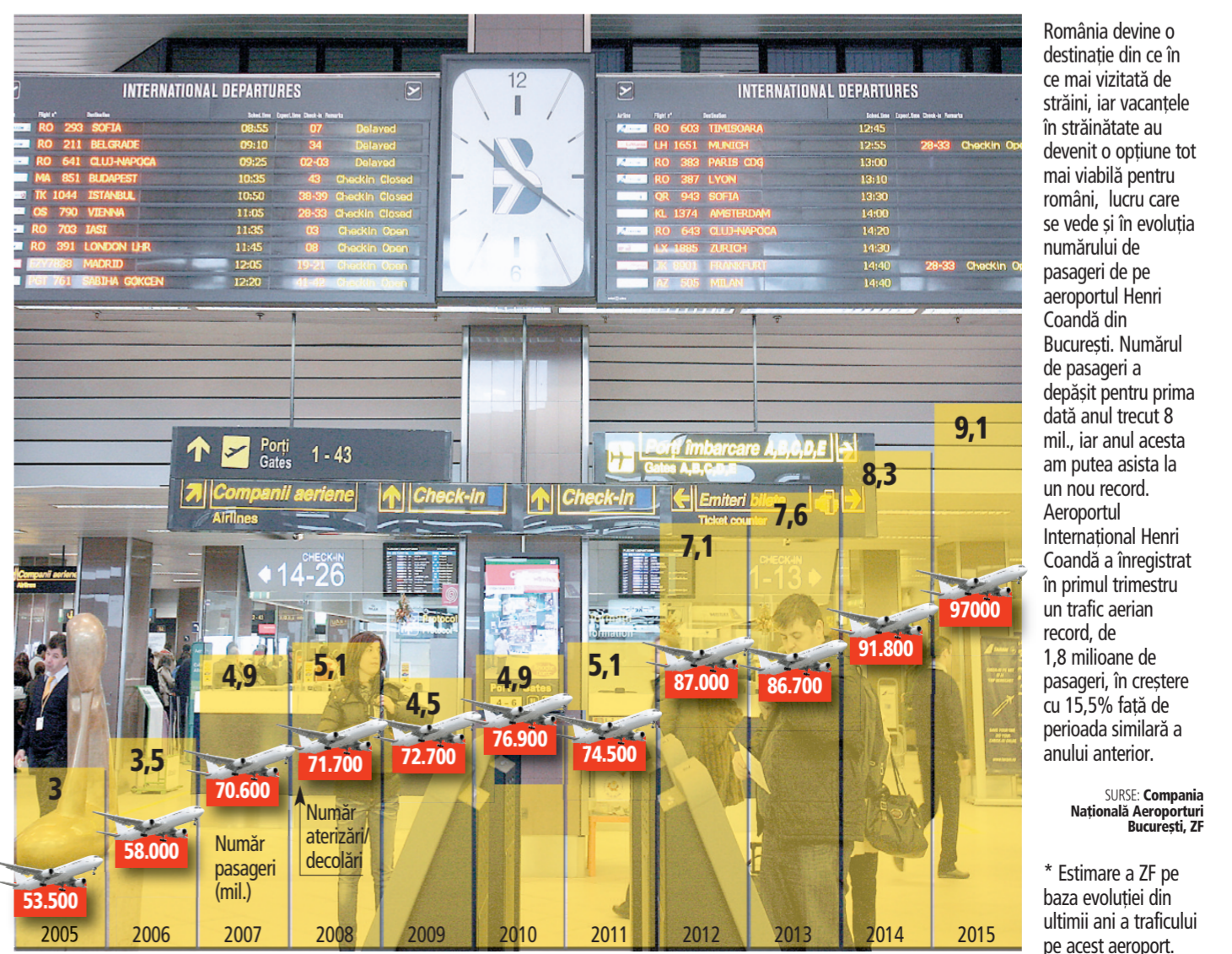
Rata de creștere a numărului de hoteluri de patru și cinci stele a fost de trei ori mai mare decât cea a tuturor unităților de cazare de acest tip în ultimul deceniu, acest tip de unități aducând un return de investment mai mare. Cel mai recent hotel de patru stele deschis în capitală este Mercure, brand al grupului francez Accor. Hotelul este deținut de o familie de stomatologi și este cea mai nouă investiție de la zero de acest tip făcută în Capitală. Jucătorii din piață spun că România, și în special Bucureștiul, are un potențial foarte mare de creștere ca număr de hoteluri de patru și cinci stele și că în următorii ani vom vedea mai multe deschideri de acest tip.

Evoluția valorii tichetului de masă în România (lei)

În zece ani, angajații din România au reușit să câștige doar 2,35 lei la valoarea unui tichet de masă, suma maximă pe care ei o puteau achita pentru un prânz, spre exemplu, fiind anul trecut de 9,35 lei. Din 2015, valoarea tichetului a mai crescut, până la 9,41 de lei, iar de la începutul anului companiile au putut emite tichete de masă sub forma unui card, care se folosește în paralel cu tichetul clasic, „pe hârtie”.

Evoluția numărului de pasageri și a mișcărilor de aeronave pe Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni)

România devine o destinație din ce în ce mai vizitată de străini, iar vacanțele în străinătate au devenit o opțiune tot mai viabilă pentru românii, lucru care se vede și în evoluția numărului de pasageri de pe aeroportul Henri Coandă din București. Numărul de pasageri a depășit pentru prima dată anul trecut 8 mil., iar anul acesta am putea asista la un nou record. Aeroportul Internațional Henri Coandă a înregistrat în primul trimestru un trafic aerian record, de 1,8 milioane de pasageri, în creștere cu 15,5% față de perioada similară a anului anterior.

* Estimare a ZF pe baza evoluției din ultimii ani a traficului pe acest aeroport.

BCR Trade Finance Soluții integrate oferite importatorilor și exportatorilor.

www.bcr.ro

Cum a mers România vs celelalte țări din regiune

EVOLUTIA ECONOMIILOR DIN EUROPA DE EST (PIB - MILIARDE DOLARI) ȘI A CURSULUI LEULUI COMPARATIV CU CELELALTE MONEDE DIN REGIUNE

Table with columns: Anul, Moneda/Curs (leu), 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, Curs (leu) 3 iul. '15, Variatie. Rows include ROMANIA, POLONIA, CEHIA, UNGARIA, BULGARIA, UCRAINA, SERBIA, SLOVACIA, SLOVENIA, TURCIA, GRECIA.

Ce a scris ZF în 2005 și cum a fost la lansarea leului greu

Collage of newspaper clippings from ZIARUL FINANCIAR dated 4 and 7 July 2005. Headlines include 'Leul nou intră în ringul valutar și al Bursei', 'Banca care operează restaurantele Bonjour, în dizolvare', 'Revelionul leului greu: urări de viață scurtă și sănătoasă', and '100 de lei putere'.

